

**RÅSTOFTILLADELSE FOR GRAVEOMRÅDE
SKARREHAGE NORD - MORSØ KOMMUNE**

Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af moler

**På ejendommen Skarrehagevej 26A, 7900 Nykøbing Mors,
matr. nr. 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev**

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder

OVERSIGTSSKEMA

Råstofgravens beliggenhed	Adresse: Skarrehagevej 26A, 7900 Nykøbing Mors, Matr. nre. 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev
Råstofgravens areal	4,5 ha, hvor der sker indvinding på 2,5 ha
Råstofstype og tilladt mængde	Moler 30.000 m ³ pr. år
Tilladelsens varighed	10 år 24. april 2019 – 25. april 2029
Sagsnummer	2018-014697
Offentliggørelse	26. marts 2019
Klagefristens udløb	4 uger efter offentliggørelse
Frist for efterbehandling	25. april 2030 og senest 1 år efter at indvindingen er ophørt.
Ansøger og indvinder	Imerys Industrial Minerals Denmark A/S, Kønsborgvej 9, 7884 Fur
Grundejer	Museumsfonden, Museum Mors, Dueholmgade 7 – 9, 7900 Mors
Indvinders telefon/mobilnummer	97 59 32 33
Indvinders e-mailadresse	lene.sevelsted@imerys.com
Indvinders CVR-nummer	37 32 23 18
Driftsansvarlig(e)	Jesper Juel Enemærke, mobil: +45 93 10 20 23 mail: jesper.enemaerke@imerys.com
Region Nordjylland	Tlf.: 97 64 80 00, e-mail: raastoffer@rn.dk
Region Nordjylland – Niels Schøler	Tlf.nr. 97 64 82 90, e-mail: nsch@rn.dk

Tilladelse til råstofindvinding
på matr. nre. 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev, Morsø Kommune
indtil 25. april 2029.
Sagsnummer: 2018-014697

Ansøger og indvinder:	Ejer:
Imerys Industrial Minerals Denmark A/S Kønsborgvej 9, 7884 Fur CVR-nr.: 37 32 23 18	Museumsfonden, Museum Mors Dueholmgade 7 – 9, 7900 Mors CVR-nr.: 11 82 43 74

Region Nordjylland den 25. marts 2019

Niels Schøler
Råstofsagsbehandler

Kvalitetssikring
Pia Heuer Andersen

INDHOLD

Oversigtsskema	3
1. Tilladelsen	7
1.1 Råstofloven	7
1.2 Miljøvurderingsloven	7
1.3 Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)	7
1.4 Bilag IV-arter	7
1.5 Vandforsyningsloven	8
1.6 Miljøbeskyttelsesloven	8
1.7 Naturbeskyttelsesloven	8
1.8 Museumsloven	8
1.9 Skovloven	8
1.10 Vandløbsloven	8
1.11 Vejloven og Privatvejsloven	8
1.12 Jordforureningsloven	9
2. Vilkår	10
2.1 Vilkår efter Råstofloven	10
2.2 Vilkår efter Naturbeskyttelsesloven	18
2.3 Vilkår efter Vejloven	18
3. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	19
3.1 Generel klagevejledning	19
3.2 Klagevejledning for de enkelte love	19
3.3 Underretning	21
4. Grundlag for tilladelsen	22
4.1 Ansøgningens indhold	22
4.2 Høring vedr. ansøgning	22
4.3 Høring vedr. udkast til tilladelse	25
5. Regionens behandling af sagen	29
5.1 Råstofplanen	29
5.2 Miljøvurderingsloven	29
5.3 Kommuneplan og lokalplan	30
5.4 Grundvand og overfladevand	30
5.5 Natur og landskab	31
5.6 Miljømæssige forhold	33
5.7 Udkast til efterbehandlingsplan	35
5.8 Region Nordjyllands samlede vurdering	35
Bilag A: Oversigtskort 1:25.000	36
Bilag B: Flyfoto 1:4.000	37
Bilag C: Udkast til deklaration/servitut vedrørende efterbehandling	38
Bilag D: Generelle bestemmelser	39
Bilag E: Uddrag af museumsloven – jf. lovbek. nr. 358 af 8. april 2014	42
Bilag F: Forslag til grave- og efterbehandlingsplan ver.3 7. sept. 2018	44

1. Tilladelsen

1.1 Råstofloven¹

På baggrund af det foreliggende materiale, og med hjemmel i Råstoflovens § 7 stk. 1, meddeler Region Nordjylland hermed tilladelse på i alt 4,5 hektar. Der gives tilladelse til at indvinde op til 30.000 m³ moler om året på 2,5 hektar. På de resterende 2 hektar skal der ske ændring af efterbehandlingen. Tilladelsen vedrører matr. nre. 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev, se bilag A og B.

Tilladelsen er gældende i perioden fra 24. april 2019 – 25. april 2029.

Tilladelsen meddeles på vilkår i henhold til råstoflovens § 10 samt i henhold til anden relevant lovgivning, som beskrevet under afsnit 2.2.

1.2 Miljøvurderingsloven²

Projektet er opført på Miljøvurderingslovens bilag 2 pkt. 2a. Region Nordjylland har gennemført en screening af projektets indvirkning på miljøet. Region Nordjylland har vurderet, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt.

Region Nordjylland har den 29. november 2018 truffet afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport. Afgørelsen er truffet efter Miljøvurderingslovens § 21. Afgørelsen kan ses på regionens hjemmeside www.rn.dk/rastoffer.

1.3 Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)³

Region Nordjylland har vurderet, at projektet ikke påvirker Natura 2000-området – nr.: 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg – væsentligt, hvorfor det er besluttet, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for det ansøgte anlægs påvirkning af ovennævnte Natura 2000-område.

Afgørelsen begrundes med, at der er 420 m fra indvindingsområdet til Natura 2000-området. Der sker ingen sænkning af grundvandsspejl i forbindelse med molerindvindingen og der sker ingen transport af råstoffer gennem Natura 2000-området.

1.4 Bilag IV-arter

En række arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller ved ejendommen. Ifølge faglig rapport nr. 635, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, fra DMU 2007 har arterne: damflagermus, vandflagermus, odder, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og strandtudse udbredelse i området.

¹ Bekendtgørelse af lov om råstoffer, lovbek. nr. 124 af 26. januar 2017.

² Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lovbek. nr. 1225 af 25. oktober 2018

³ Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer).

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, lovbek. nr. 926 af 27. juni 2016.

Ifølge opslag på Miljøportalen og Naturbasen.dk d. 16. juni 2018, er der ikke registreret nogen af de ovennævnte arter eller andre bilag IV-arter på eller nær projektarealet.

Region Nordjylland vurderer derfor, at molerindvindingen ikke vil påvirke bilag IV-arterne negativt. Hvis det mod forventning skulle vise sig, at indvindingen påvirker bilag IV-arter negativt, kan Region Nordjylland stille skærpede vilkår

1.5 Vandforsyningsloven⁴

Der er ikke søgt om tilladelse efter Vandforsyningsloven.

1.6 Miljøbeskyttelsesloven⁵

Der er ikke søgt om tilladelse efter Miljøbeskyttelsesloven.

1.7 Naturbeskyttelsesloven⁶

Der er søgt om dispensation fra Naturbeskyttelsesloven til at fjerne 0,5 ha overdrev med begrænset naturkvalitet.

Morsø Kommune har meddelt afslag på ansøgningen om dispensation.

Afslaget gives på vilkår som fremgår af afsnit 2.2.

1.8 Museumsloven⁷

Der er ikke søgt om dispensation fra Museumsloven.

1.9 Skovloven⁸

Der er ikke søgt om dispensation fra Skovloven.

1.10 Vandløbsloven⁹

Der er ikke søgt om tilladelse efter Vandløbsloven.

1.11 Vejloven og Privatvejsloven¹⁰

Morsø Kommune træffer afgørelse om vejadgang til Skarrehagevej.

⁴ Bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v., lovbek. nr. 118 af 22. februar 2018.

⁵ Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven), lovbek. nr. 1121 af 3. september 2018.

⁶ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven), lovbek. nr. 1122 af 3. september 2018.

⁷ Bekendtgørelse af museumslov, lovbek. nr. 358 af 8. april 2014.

⁸ Bekendtgørelse af lov om skove, lovbek. nr. 122 af 26. januar 2017.

⁹ Bekendtgørelse af lov om vandløb (vandløbsloven), lovbek. nr. 127 af 26. januar 2017.

¹⁰ Bekendtgørelse af lov om offentlige veje m.v., lovbek. nr. 1520 af 27. december 2014.

Lov om private fællesveje, lov nr. 1234 af 4. november 2015.

Morsø Kommune har ikke stillet vilkår om afstand til Skarrehagevej efter Vejloven, da Morsø Kommune som vejmyndighed har udtalt, at forudsat, at indvindingen sker i overensstemmelse med forslag til grave- og efterbehandlingsplan rev. 3 af 7. september 2018, har Morsø Kommune ingen bemærkninger til projektet.

1.12 Jordforureningsloven¹¹

Der er ikke søgt om dispensation efter Jordforureningsloven.

¹¹ Bekendtgørelse af lov om forurennet jord (jordforureningsloven), lovbek. nr. 282 af 27. marts 2017.

2. Vilkår

Vilkårene i denne tilladelse er bindende for indvinder og eventuelle ejere af de matrikler, der er givet tilladelse til at indvinde på.

2.1 Vilkår efter Råstofloven

Før indvindingen begynder

1. Først når Region Nordjylland har givet en igangsætningstilladelse, må arbejdet med at afrømme overjord og at indvinde råstoffer begynde. Igangsætningstilladelsen kan tidligst gives, når klagefristen er udløbet. Såfremt der indkommer en klage, får ansøger besked, og gravningen må ikke iværksættes, før klagen er behandlet af klagemyndigheden.

Inden igangsætningstilladelsen kan gives, skal vilkår 2-4 være opfyldte.

2. Indvinder skal udarbejde en samlet grave- og efterbehandlingsplan for den nordlige del af "Museums graven", som skal omfatte arealet vest for "Det gule hus" og mod nord. Grave- og efterbehandlingsplanen skal godkendes af Region Nordjylland.

Efterbehandlingsplanen skal tilgodese landskabelige og biologiske interesser. Hvis forholdene kræver det, kan Region Nordjylland senere i indvindingsforløbet stille krav om, at indvinder skal udarbejde en revideret grave- og efterbehandlingsplan, som skal godkendes af Region Nordjylland.

Grave- og efterbehandlingsplanen skal som minimum indeholde følgende:

- a. Graveplan – mindst i målforhold 1:2.000 eller det nærmeste målforhold, så det kan udskrives på A3.
 - b. Efterbehandlingsplan – mindst i målforhold 1:2.000 eller det nærmeste målforhold, så det kan udskrives på A3.
 - c. Et snit med områdets profil i målforhold 1:500 eller 1:1.000 eller det nærmeste målforhold, så det kan udskrives på A3. Højdemål bør vises fem gange større end de vandrette mål. Snittet skal vise det nuværende og det fremtidige terræn i forhold til skel og grænserne for efterbehandling og gravning. Gravedybden skal også vises.
 - d. Grænsen for efterbehandling, som skal vises, fremgår af afsnit 2.1.2, mens grænsen for gravning skal fastlægges i grave- og efterbehandlingsplanen. Grænsen for gravning skal sikre, at der er tilstrækkelige materialer til rådighed ved efterbehandlingen. Det skal beregnes, hvor meget overjord der er til rådighed for opbygning af skråningsanlæggene, hvorved neddozning af regulære materialer evt. kan reduceres og gravegrænsen derved kan fastlægges nærmere grænsen for efterbehandling.
 - e. Gravning og efterbehandling skal foregå i etaper.
 - f. Indvinder skal oplyse, hvor stort et areal, der ønskes afrømmet, når indvindingen er størst.
 - g. Graveretning skal vises.
 - h. Adgangen til området, hvor indvindingen skal ske, skal vises.
 - i. Placering af produktionsanlæg, lagerplads, tankanlæg samt depoter for overjord og muld skal fremgå af planen. Placering skal ske inden for grænsen for efterbehandling.
 - j. Oplysninger om skrænthældning.
3. Grænsen for det areal der må graves i, skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Nordjylland. Derefter skal der indsendes et målrids af gravegrænsen til Region Nordjylland, hvor afmærkningspælernes placering er angivet. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes og skal sikres, så de ikke bliver beskadiget. Det kan fx ske med betonringe.

4. Region Nordjylland skal have en garanti fra pengeinstitut eller kautionforsikring. Garantien størrelse bliver beregnet af Region Nordjylland i forbindelse med godkendelse af grave- og efterbehandlingsplanen. Garantien pristalsreguleres automatisk en gang om året med Danmarks Statistiks omkostningsindeks for anlæg, jordarbejder mv. og med den aktuelle dato som udgangspunkt. Garantien frigives først, når efterbehandlingen er gennemført og godkendt af Region Nordjylland.

Region Nordjylland kan til enhver tid ændre garantiens størrelse, hvis forudsætningerne for beregningerne ændres. Det kan fx være tilfældet, hvis indvindingen sker på en måde, så efterbehandlingen vil koste mere end først antaget.

Såfremt indvinder ønsker at anlægge interne veje i råstofgraven, stilles der en separat garanti for fjernelse af disse.

Tinglysning

5. Der skal indbetales kr. 1.660,- til dækning af afgiften for tinglysning af servitut/deklaration om vilkår for indvindingen. Region Nordjylland sender ansøger en separat regning for dette.

Oplysning om hvornår gravearbejdet påbegyndes

6. Region Nordjylland skal underrettes, inden indvindingen påbegyndes. Underretningen skal ske skriftligt.
7. Hvis indvinder ikke ønsker de arkæologiske interesser afklaret gennem en forundersøgelse, skal indvinder senest 4 uger før muldafrømning underrette Museum Thy om, hvornår arbejdet bliver sat i gang.

Kontaktoplysninger på Museum Thy: tlf. 97 92 05 77, e-mail: kontakt@museumthy.dk

2.1.1 Omfanget af retten til at indvinde

8. Projektarealet udgør 4,5 ha. Området, hvor indvindingen mv. må ske, er på 2,5 hektar og fremgår af bilag B. Område, hvor der skal ske ændret efterbehandling og som udgør 2 ha fremgår ligeledes af bilag B.
9. Indvinding andre steder på ejendommen end det tilladelsen omfatter, kræver en ny tilladelse efter råstofloven.
10. Tilladelsen gælder kun indvinding af 30.000 m³ moler pr. år over en 10-årig periode.
11. Overjord og muld må ikke fjernes fra projektområdet, men skal bruges til efterbehandlingen.
12. Hvis der er ønske om at indvinde muld, overjord eller andre råstoffer end de ovenstående skal det anmeldes til Region Nordjylland.
13. Der må ikke graves dybere end til kote 3 meter (DVR90) svarende til ca. 25 meter under terræn. Det oprindelige terræn ligger i kote 29 til kote 12 meter (DVR90). Uanset foranstående dybdegrænse må der aldrig graves tættere grundvandsspejlet end 1 meter.

Region Nordjylland kan på et hvilket som helst tidspunkt stille krav om, at grundvandsspejlets beliggenhed skal måles. Målingen skal foregå i marts eller april måned.

14. Hvis det ønskes at grave dybere end tilladt, kræver det en ny afgørelse efter Råstofloven.
15. Der må aldrig uden tilladelse inddrages større arealer til at indvinde på, end det areal som er lagt til grund for beregning af garantien.

16. Hvis der i forbindelse med indvindingen blotlægges dræn, skal Region Nordjylland og Morsø Kommune underrettes og drænene skal omlægges for at sikre mod utilsigtet næringstilførsel til søer og lignende¹².
17. Anvendelse af knust beton eller tegl til anlæg af interne køreveje, forudsætter forudgående godkendelse fra Region Nordjylland.

2.1.2 Afstandskrav m.v.

18. Der må ikke rømmes muld og overjord af eller graves tættere på:
 - a. Vejskel end 3 meter.
 - b. § 3 områder end i overensstemmelse med vilkår stillet er Morsø Kommune efter naturbeskyttelsesloven jf. afsnit 2.2

Anlæg på skrånninger under indvinding

19. Under gravning og fordeling af overjord må skrænterne ikke have anlæg/hældning, så der er fare for udskridning.
20. Ud mod Skarrehagevej skal indvindingen foregå som beskrevet i forslag version 3 af Grave- og efterbehandlingsplan af 7. september 2018 (Bilag F). Det indebærer at der må afgraves til en afstand på 3 m fra vejskel og der må afgraves indtil 2 gange gravedybde fra vejskel.
21. For hver 8 – 10 m gravedybde, skal der anlægges en mindst 4 m bred vandret bænk.

2.1.3 Driftstider

Tilladte driftstider er opført i tabel 1.

Driftstider	Mandag - fredag	Lørdage
Gravemaskiner, transportanlæg og oparbejdningsanlæg mv.	Kl. 06.00 – 17.00	Kl. 07.00 – 14.00
Udlevering af læsning, herunder kørsel indenfor råstofgravens område	Kl. 06.00 – 17.00	Kl. 07.00 – 14.00

Tabel 1 – Tilladelige driftstider

22. Der må ikke arbejdes i råstofgraven udenfor den tilladte driftstid, og der må ikke forekomme drift i råstofgraven på søn- og helligdage.
23. En udvidelse af driftstiden kan aftales med Region Nordjylland. En udvidelse er kun mulig i kortere perioder og kun i tilfælde af, at der findes specielle årsager hertil. Ansøgning om udvidelse af de normale driftstider skal være Region Nordjylland i hænde senest 14 dage før afvigelsen forventes at være nødvendig.
24. Uden for driftstid skal adgangsvejen til råstofgraven være aflåst/afspærret med hegn, bom, kæde eller lignende.

2.1.4 Efterbehandling

25. Området, hvor indvindingen har fundet sted, skal efterbehandles til geologiske profiler/natur og rekreative formål. Der kan i efterbehandlingen indgå områder som efterbehandles til jordbrugsdrift.

¹² Hjemlen findes i Råstofloven § 10, stk. 3

Efterbehandling langs Skaffehagevej

26. Langs Skarrehagevej må der efterbehandles i en hældning ikke stejlere end 1: 2, og der skal efterlades en 4 m bred bænk for hver 8 – 10 m gravedybde, som beskrevet i forslag til grave- og efterbehandlingsplan version 3 af 7. september 2018. Bilag F.

Jordbrugsdrift

27. Arealer der efterbehandles til jordbrugsdrift skal efterbehandles i en hældning, der ikke er stejlere end 1: 7.
28. Jordlagene skal opbygges sådan, at jorden bliver bedst mulig til skov- og jordbrug bagefter. Det kan betyde, at indvinder skal bytte om på overjordens forskellige lag, hvis indvinder støder på lag med bedre egenskaber end det, der oprindeligt lå øverst. F.eks. skal jord med mest ler ligge øverst lige under muldlaget, mens bagharp skal ligge nederst.

Naturformål

29. Arealer der efterbehandles til naturformål må ikke pålægges muld og skal efterbehandles i en hældning, der ikke er stejlere end 1: 2 og ellers tilpasset det omkringliggende landskab. I graveområdet må der efterbehandles ved afgravning af intaktjord i hældning ikke stejlere end 1: 1, hvis intaktjorden består af moler eller moræneler.

Geologiske profiler

30. Der må efterlades skrænter, der står som geologiske profiler på udvalgte steder på projektarealet.

Generelle vilkår vedr. overjord og muld

31. Den nødvendige mængde muld og overjord til efterbehandling skal til enhver tid forefindes i depot på arealet og genudlægges i forbindelse med efterbehandling.
32. Overjord og muld skal opbevares i adskilte depoter. Under depoter for overjord skal mulden være rømmet af, inden opbygningen af depotet påbegynder.
33. Jord med humus i, fx muld, tørvejord og lignende, må ved efterbehandlingen ikke tildækkes af andre jordarter, da indholdet af organisk materiale ved tildækning giver risiko for forurening af grundvandet på grund af nedbrydning af det organiske materiale.
34. Overjord og muld på arealet mellem gravegrænsen og efterbehandlingsgrænsen skal rømmes af, inden skråningerne dozes ned. Når de har det rette anlæg, lægges overjord og muld på igen.

Generelle vilkår vedr. efterbehandlingsplan

35. Grave- og efterbehandlingsplanen skal følges af indvinder og ejer(e), indtil Region Nordjylland eventuelt har godkendt en revideret plan.
36. En eventuel ny indvinder skal komme med forslag til grave- og efterbehandlingsplan, som Region Nordjylland skal godkende.
37. Region Nordjylland kan til enhver tid kræve en ajourført plan forelagt til godkendelse, hvis indvinding og/eller efterbehandlingen ønskes ændret i forhold til den plan, der allerede er godkendt. Region Nordjylland kan kræve, at der skal foretages et nivellement og en opmåling, hvis grave- og efterbehandlingsplanen skal revideres.

38. Lodsejer/grundejer og indvinder har pligt til at rette sig efter de anvisninger, som Region Nordjylland måtte give for at udføre alle de arbejder, planen handler om.

Generelle vilkår vedr. efterbehandlingen

39. I tilfælde af, at der under gravningen afdækkes særlige landskabsformer, blottede profiler mv., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning, den geologiske historie eller de geologiske processer skal disse søges bevaret.
40. Interne veje skal fjernes i forbindelse med gravearealets retablering.
41. Alle bygninger, produktionsanlæg og installationer, der er etableret i forbindelse med råstofindvindingen skal fjernes fra arealerne inden efterbehandlingen kan godkendes.
42. Efterbehandlingen skal begynde så tidligt som muligt og være færdig 12 mdr. efter endt indvinding og senest den 25. april 2030.
43. Inden større arbejder med at efterbehandle sættes i gang, skal Region Nordjylland have besked om det, så eventuelle tvivlsspørgsmål kan blive afklaret.
44. Når efterbehandlingen er slut, skal Region Nordjylland have besked om det. Region Nordjylland skal foretage tilsyn inden efterbehandlingen kan godkendes.
45. Pligten til at afslutte efterbehandlingen indtræder, hvis indvindingen har ligget stille i et år, og omgående hvis tilladelsen bliver kaldt tilbage, med mindre der foreligger en aftale med Region Nordjylland om en længere frist.

2.1.5 Forebyggelse mod jord- og grundvandsforurening

Brændstoftanke

46. Tanke/beholdere til flydende brændstof, olieprodukter mv. skal placeres i tætte opsamlingskar, der kan rumme indholdet af den største tank/beholder anbragt deri. For at undgå regnvand i opsamlingsbeholderen skal det hele være overdækket. Optankning skal foregå under konstant opsyn.
47. Tankene i råstofgraven skal være typegodkendt efter olietankbekendtgørelsen. Tankene skal desuden være dobbeltskrogede.
48. Udstyr til tankning skal være opsat/indrettet med automatisk stop ved fuld tank og således, at et eventuelt spild i forbindelse med tankning kan tilbageholdes og opsamles.

Kørende og stationært materiel

49. Såfremt der udenfor råstofgravens driftstider, se afsnit "Driftstider", skal henstå køretøjer i selve råstofgraven, skal dette ske på et befæstet areal. Det befæstede areal skal være indrettet således, at spildte væsker ikke kan løbe væk eller sive ned.
50. Alt stationært og kørende materiel skal regelmæssigt inspiceres for olie- og kemikaliespild, og eventuelle utætheder skal øjeblikkeligt afhjælpes og repareres. Der må ikke ske reparationer i råstofgraven, undtaget hvis dette sker på et impermeabelt underlag. Eventuelle reparationer skal foregå indenfor råstofgravens tilladte driftstider.
51. Der må ikke ske vask af materiel i råstofgraven.
52. Hvis der ønskes opstilling af andet materiel end det ansøgte: 1 gravemaskine og 1 læssemaskine (gummiged), skal der fremsendes oplysninger herom til Region Nordjylland, der i givet fald vil fastsætte de nødvendige supplerende vilkår.

Kemikalier

53. Der må ikke benyttes eller oplagres kemikalier eller lignende stoffer i råstofgraven, herunder kemiske midler til plantebekæmpelse, af hensyn til risikoen for forurening af grundvandet.
54. Der må anvendes calciumchlorid til at dæmpe støv fra færdsel på adgangsvej og interne veje i råstofgraven jf. vilkår 74.

2.1.6 Affald

55. Råstofgraven må ikke bruges til at opbevare fyld, affald eller andet der ikke stammer fra graven. Der skal træffes foranstaltninger til hindring af ukontrolleret aflæsning af affald og jordfyld.

Ejer og indvinder har ansvaret for, at der ikke – hverken midlertidigt eller varigt – henlægges affald af nogen slags, samt for at eventuelt henkastet affald straks fjernes.

56. Affald skal bortskaffes i henhold til affaldsbekendtgørelsen og Morsø Kommunes ”Regulativ for erhvervsaffald”.
57. Der må ikke ske afbrænding af affald i råstofgraven.
58. Eventuel dispensation til at tilføre jord til råstofgraven (§ 52-tilladelse) skal søges særskilt hos Region Nordjylland.

2.1.7 Støj og vibrationer

59. Råstofgravens eksterne støjniveau må ikke overstige grænseværdierne, som det fremgår af tabel 2.

Tidsrum	Mandag – fredag kl. 07.00–18.00	Mandag – fredag kl. 18.00–22.00	Alle dage kl. 22.00–07.00
Områdetype (faktisk anvendelse):	Lørdag kl. 07.00–14.00	Lørdag kl. 14.00–22.00	
		Søn- og helligdage kl. 07.00–22.00	
Boliger i det åbne land (type 3)	55	45	40

Tabel 2 – Grænseværdier for støj målt efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledninger nummer 6/1984 eller beregnet efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nummer 5/1993 og angivet som det ækvivalente, korrigerede lydniveau i dB (A).

De anførte grænseværdier skal overholdes indenfor følgende referencetidsrum:

- For dagperioden på hverdage mandag til fredag samt søn- og helligdage kl. 07.00–18.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer.
- I dagperioden på lørdage kl. 07.00–14.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 7 timer. I perioden fra kl. 14.00–18.00 på lørdage skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 4 timer.¹³
- For aftenperioden alle ugens dage kl. 18.00–22.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede time.

¹³ Fastsat efter ”Orientering fra Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for støjmålinger”, nr. 10, november 1989.

- For natperioden kl. 22.00-07.00 alle ugens dage skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede halve time.

60. Ved boliger for ejeren eller indvinderen af råstofgrave må støjen dog overstige grænseværdierne.
61. Såfremt der fremkommer klager over støjgener fra råstofgraven, eller råstofmyndigheden af anden grund finder det nødvendigt, skal indvinderen på råstofmyndighedens forlangende lade udføre målinger eller beregninger af støjniveauet efter de retningslinjer, som er angivet i Miljøstyrelsens vejledninger, jf. afsnittet om støj. Målingerne eller beregningerne foretages af et firma, der enten er akkrediteret til det eller godkendt af råstofmyndigheden. Målinger eller beregninger udføres normalt højst en gang om året, medmindre forholdene i råstofgraven er ændrede. Der skal aftales med Region Nordjylland, hvor der skal måles.
62. Den for et område gældende støjgrænse anses for overholdt, hvis de målte eller beregnede værdier – fratrukket ubestemtheden på målingen – er mindre eller lig med støjgrænseværdien. Målingerne og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes, jf. Miljøstyrelsens støjvejledninger. Støjmålinger eller støjberegninger skal udføres og gennemføres under forhold, hvor råstofgraven er i fuld drift.
63. Hvis målingerne eller beregningerne viser, at støjen er højere end tilladt, skal indvinderen sørge for, at der bliver gjort noget for at dæmpe støjen. Nye målinger eller beregninger skal kunne bevise, at støjen derefter ligger indenfor det tilladte.

Behandlings- og transportanlæg samt grave- og læssemaskiner kan om nødvendigt kræves støjdæmpet, således at grænseværdierne kan overholdes. Støjdæmpningen kan for eksempel ske ved gummi-belægning, indkapsling af maskindele, opsætning af støjskærme eller oplægning af volde mod de nærliggende beboelseshuse.

64. Indvinderen skal afholde alle udgifter til støjmålinger og –beregninger.

Støj i anlægs- og efterbehandlingsfasen

65. Der accepteres i anlægs- og efterbehandlingsfasen en periode på 4 uger om året, hvor der i tidsrummet kl. 7.00-17.00 på hverdage accepteres et støjniveau på 60 dB(A)
66. Indvinder skal underrette Region Nordjylland om, hvilken periode der forventes et højere støjniveau senest 5 arbejdsdage før, de støjende arbejder skal foretages.

Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer

67. Driften af virksomheden må ikke medføre, at den målte værdi af råstofgravens bidrag til støjen, målt indendørs i de berørte bygninger, overstiger grænseværdierne, som fremgår af Tabel 3.

Anvendelse	A-vægtet Lydtrykniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet Infralydniveau dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende Aften/nat (kl. 18.00-07.00) Dag (kl. 07.00-18.00)	20	85
	25	85
Kontorer, undervisningslokaler og andre lignende støjfølsomme rum	30	85
Øvrige rum i virksomheder	35	90

Tabel 3 – Grænseværdier for lavfrekvent støj og infralyd (dB re 20 Pa).

Grænseværdierne gælder for ækvivalentniveauet over et måletidsrum på 10 minutter, hvor støjen er kraftigst. I tilfælde hvor støjen er impulsagtig reduceres de anførte grænser med 5 dB.

68. Driften af råstofgraven må ikke medføre, at der udsendes vibrationer, som overstiger grænseværdierne, jf. Tabel 4, målt som accelerationsniveau indendørs i de berørte bygninger.

Anvendelse	Vægtet accelerationsniveau Law i dB
Boliger i det åbne land (hele døgnet)	75
Børneinstitutioner og lignende	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	80
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	80
Erhvervsbebyggelse	85

Tabel 4 – Grænseværdier for vibrationer, dB re 10^{-6} m/s². Grænseværdierne gælder for det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S.

Note: For kontorer og tilsvarende lokaler, hvor der foregår følsomme aktiviteter i virksomheder, gælder grænseværdien Law = 80 dB.

69. Efterfølgende skal indvinderen på forlangende fra og efter nærmere aftale med Region Nordjylland, fx ved naboklager, lade udføre målinger og beregninger til dokumentation af, at grænseværdierne, jf. tabel 3 og 4, er overholdt. Dokumentation sker ved fremsendelse af skriftlig rapport over målinger og beregninger til Region Nordjylland.

Hvis målinger viser, at den lavfrekvente støj, infralyd eller vibrationer er for store, skal de dæmpes ned. Derefter skal der laves nye målinger, som dokumenterer, at grænseværdierne nu kan overholdes. Der kan maksimalt kræves én måling af hver type pr. kilde pr. år.

70. Måling, rapportering og anden dokumentation skal ske i overensstemmelse med de til enhver tid gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen på det aktuelle område. Målinger eller beregninger skal udføres af et firma, der er akkrediteret til at udføre "Miljømåling – ekstern støj".

Virksomheden afholder selv alle udgifter i forbindelse med dokumentation af de aktuelle vilkår.

71. Grænseværdierne for lavfrekvent støj og infralyd, jf. tabel 3 anses for overholdt, når et konkret måleresultat, uden tillæg eller fradrag for målingens ubestemthed, er lig med eller under den pågældende grænse.

Grænseværdierne for vibrationer, jf. tabel 4, anses for overholdt, når et konkret måleresultat ikke overskrider den pågældende grænse.

2.1.8 Støv

72. Virksomheden må ikke give anledning til støvgener udenfor virksomhedens område, som efter tilsynsmyndighedens opfattelse er væsentlige for omgivelserne.
73. Hvis der bliver konstateret støvgener, der opstår pga. råstofgravens drift, skal der træffes foranstaltninger, der nedbringer generne efter nærmere anvisning af Region Nordjylland, såsom vanding af gravefronter, lagerbunker, interne veje mv. samt renholdelse af interne veje.
74. Der må anvendes calciumchlorid på adgangsveje og interne veje til at begrænse og forebygge støvgener.
75. Virksomheder skal få mængden af støv fra arbejdspladsen målt af et firma, der er autoriseret til det, eller som Region Nordjylland har godkendt, hvis Regionen vurderer, at det er nødvendigt.

2.2 Vilkår efter Naturbeskyttelsesloven

Afslag

Morsø Kommune har meddelt afslag på ansøgning om bortgravning af ca. 5.000 m² § 3 beskyttet overdrev på matrikel 5c Hesselbjerg by, Sejerslev. Afslaget er meddelt i henhold til naturbeskyttelseslovens § 65, idet der er søgt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper).

Som følge af kommunens afslag, meddeler kommunen samtidig følgende påbud:

76. I forbindelse med råstofgravning af det vest og nord for liggende område må der ikke graves nærmere end 5 m fra toppen af skrænten fra henholdsvis vest- og nordsiden af graveområdet.

2.3 Vilkår efter Vejloven

77. Der er ikke stillet vilkår efter vejloven under forudsætning af, at indvinding og efterbehandling sker i overensstemmelse med forslag til grave- og efterbehandlingsplan version 3 af 7. september 2018 (Bilag F), og vejlovens § 73 stk. 3 overholdes.

3. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Tilladelsen til at indvinde råstoffer er offentliggjort på Region Nordjyllands hjemmeside www.rn.dk/rastoffer tirsdag d. 26. marts 2019.

Region Nordjylland har truffet afgørelse efter Råstofloven i denne tilladelse.

Morsø Kommune har truffet afgørelse efter naturbeskyttelsesloven, og vilkår efter naturbeskyttelsesloven fremgår af afsnit 2.2

Eventuel klage skal sendes til relevant myndighed, se afsnit 3.2.

3.1 Generel klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over en afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af klagenævnets hjemmeside (nmkn.dk). Klageportalen ligger på borger.dk og virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. For behandling af klager, der indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet betaler klager et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau). En klage afvises, hvis gebyret ikke betales indenfor en frist fastsat af klagenævnet. Klagen bliver først sendt videre når gebyret er betalt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes

En klage skal være modtaget inden kontortids ophør på klagefristens sidste dag. Hvis fristen udløber på en lørdag eller søn- og helligdag, forlænges fristen til efterfølgende hverdag.

Hvis en afgørelse ønskes behandlet ved domstolene skal der anlægges sag inden 6 mdr. fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, og før at det er meddelt virksomheden, at der ikke er klaget over tilladelsen.

Hvis der bliver klaget over tilladelsen, vil Region Nordjylland orientere virksomheden om det.

3.2 Klagevejledning for de enkelte love

3.2.1 Afgørelse efter Råstofloven

Der kan klages over afgørelsen, herunder konsekvensvurdering i forhold til Natura 2000-områder og Bilag IV- arter, til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger fra afgørelsen er meddelt eller offentlig bekendtgjort. Klagen stiles til Miljø- og Fødevareklagenævnet, men indsendes til Region Nordjylland via klageportalen, som videresender klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet med de bemærkninger klagen giver anledning til og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse, jf. Råstoflovens §§ 13-16.

Rettidig klage har opsættende virkning for tilladelsen, med mindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet.

Klageberettigede er:

- Adressaten for afgørelsen
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser
- Enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Der henvises i øvrigt til den generelle klagevejledning, se afsnit 3.1.

3.2.2 **Afgørelse efter Naturbeskyttelsesloven**

Der henvises til Morsø Kommunes afgørelse i sag nr. 773-2018-15076.

3.3 Underretning

Kopi af afgørelsen samt bilag A-F er den 26. marts 2019 sendt til:

- Morsø Kommune, mail: teknikogmiljo@morsoe.dk
- Thisted Museum, mail: charlotte@museumthy.dk
- Morslands Historiske museum, mail: anders.have@museummors.dk
- Naturstyrelsen, mail: nst@nst.dk
- Miljøstyrelsen, mail: mst@mst.dk
- Danmarks naturfredningsforening, mail: dnmorsoe-sager@dn.dk
- DN Mors, mail: morsoe@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, mail: natur@dof.dk
- DOF Morsø, mail: morsoe@dof.dk
- Skat, mail: myndighed@skat.dk
- Friluftsrådet Nordvest, mail: nordvest@friluftsraadet.dk
- Friluftsrådet Sekretariat, mail: kreds@friluftsraadet.dk
- Thy-Mors Energi, mail: post@thymors.dk
- Nyfors, mail: se@se.dk
- Morsø forsyning, mail: ls@morsoeforsyning.dk
- Morsø forsyning, mail: bem@morsoeforsyning.dk
- TDC, mail: tdckabel@tdc.dk
- THY-MORS ENERGI FIBERNET A/S, mail: jpo@thymors.dk
- GlobalConnect - Ledninger, mail: ledninger@globalconnect.dk
- Thy-Mors Energi Service A/S, mail: tegnestue@thymors.dk
- Sejerslev Vandværk, mail: sejerslevvand@gmail.com

Derudover orienteres følgende om, at der er foretaget en afgørelse, som kan ses på Regionens hjemmeside

- Museumsfonden, Dueholmgade 9, 7900 Nykøbing M
- Ejere og beboere: Skarrehagevej 4, Hesselbjerg, 7900 Nykøbing M
- Ejere og beboere: Skarrehagevej 8, Hesselbjerg, 7900 Nykøbing M

4. Grundlag for tilladelsen

4.1 Ansøgningens indhold

Region Nordjylland har den 31. maj 2018 modtaget en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding af moler på matr. nre. 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev, Skarrehagevej 26A, 7900 Nykøbing Mors,

Ansøgningen omfatter følgende:

- Ansøgningskema råstofloven dateret 30. maj 2018
- Estimeret molermængde: 150.000 m³
- Forventet årlig indvinding er op til 30.000 m³ moler
- Der ansøges om udvidelse af et område, hvor der i forvejen foregår molerindvinding.
- Det ansøgte areal er ca. 4,8 ha, hvor ca. 3 ha er graveareal, og de resterende ca. 2 ha kun vedrører efterbehandling.
- Der ansøges om indvinding over grundvandsspejl
- Ansøgt gravedybde er ned til kote 3, svarende til op til 25 m under terræn.
- Ved indvinding anvendes gummiged og gravemaskine
- Ingen oparbejdning i råstofgraven
- Der ansøges om gravning i 10 år
- Der ønskes efterbehandlet til landbrugsjord, geologiske profiler og erstatningsnatur
- Efterbehandlingen skal ske med overjord (moræneler) og ikke brydeværdigt moler, estimeret til 540.000 m³
- Eksisterende adgangsvej til Imerys Mors fabriksområde, Skarrehagevej 24, 7900 Nykøbing Mors.
- Ny adgangsvej til det efterbehandlede areal fra Skarrehagevej nord for "Det gule hus"
- Driftstider: Mandag – fredag kl. 6-17, lørdag 7:00 – 14:00

Ansøgningen er vedlagt:

- Kortbilag 1:25.000 og 1:2.000
- Kortbilag med angivelse af:
 - Adgangsvej
 - Støjvolde
 - Graveplan
 - Efterbehandlingsplan
- Graveplan ver 3 dateret 7. september 2018
- Efterbehandlingsplan ver 3 dateret 7. september 2018
- Ansøgningskema efter miljøvurderingsloven dateret 31. maj 2018

4.2 Høring vedr. ansøgning

4.2.1 Myndigheder, forsyningselskaber og landsdækkende foreninger

Der er foretaget høring på baggrund af ansøgningsmaterialet ved andre myndigheder og forsyningselskaber samt landsdækkende foreninger.

Der er modtaget følgende høringssvar:

Morsø Kommune

Morsø Kommune fremsender hermed tilbagemelding på ovennævnte ansøgning om fortsat indvinding ved Skarrehage. Morsø Kommune er enig i de vurderinger, der er foretaget i forhold til afgørelse og screening i henhold til Lov om Miljøvurdering af planer, programmer og konkrete projekter jf. LBK nr. 448 af 10. maj 2017 og har ingen yderligere bemærkninger.

Forholdet til Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om § 3 beskyttet natur

Ved udgravningen bortgraves en del af det beskyttede overdrev i den efterladt grav umiddelbart vest for skarrehagevej (Molergrav syd for Skarrehage, lok. nr. 773_00_292477).

Området er besigtiget den 2. august 2018. Der er tale om et mindre overdrev af moderat kvalitet, som fremstår med meget stejle ustabile skrænter.

Der er ikke registreret sjældne arter på overdrevet eller særligt værdifulde positivarter for naturtypen, og området vurderes ikke at være af en størrelse, og kvalitet der er uerstattelig. Ved gravningen berøres 5.000 m² beskyttet overdrev. Efter endt gravning efterlades et større skræntareal (7.000 m²) til naturlig succession mod overdrevsnatur. Endvidere efterlades skrænterne med et mindre stejlt anlæg (1:1-1:2) end de eksisterende. Det vurderes at det umiddelbare tab af natur ved bortgravning af de eksisterende skrænter, opvejes ved etablering af erstatningsnatur af et større omfang end det der bortgraves. Eftersom der også fortsat vil være uberørte skræntpartier i den eksisterende grav vurderes der at være god spredningspotentialer, og hurtig rekolonisering af de blotlagte og mere stabile skrænter med overdrevsarter. Dette forudsætter at skrænterne ikke tilføres muldjord i forbindelse med efterbehandlingen. Det bemærkes endvidere at det vurderes, at det er hensigtsmæssigt at retablere skrænterne med en hældning nærmere de 1:2 end 1:1, dog med variation i skrænthældningerne. Dels for at undgå alt for ustabile skrænter, med dominans af enkelte hurtigt koloniserende arter, og dels for at variation i skrænthældningen skaber en mere varieret lokalitet med varierende mikroklima.

Under disse forudsætninger er Morsø Kommune umiddelbart indstillet på, at der vil kunne dispenseres til det ansøgte.

Gravningen starter i den store molergrav i det nordøstlige hjørne, der vurderes at være potentiel markfirbenslokalitet. Området er udpeget til kortlægning i år, og vil blive undersøgt i løbet af september 2018.

Morsø Kommune vil foretage en endelig vurdering i forhold til markfirben efter området er undersøgt. Såfremt der findes markfirben eller det vurderes overvejende sandsynligt at der er markfirben i området, skal der laves en forvaltningsplan.

Forholdet til Lov om offentlige veje

Det forudsættes ikke efter den reviderede grave- og efterbehandlingsplan af 7.9.2018, at der skal meddeles dispensation fra vejlovgivningens regler og Morsø Kommune har derfor ingen yderligere bemærkninger.

Bemærkninger til efterbehandling og arealanvendelse efter endt indvinding.

Morsø Kommune er enig i, at den foreslåede efterbehandling understøtter formidlingen af geologien og moleret omkring molermuseet. Det vil give offentligheden adgang til området samtidig med at der efterbehandles til landbrugsjord, geologiske profiler og erstatningsnatur.

Museum Thy

Det areal, der søges om tilladelse til råstofindvinding i, ligger i et område på det nordligste Mors med mange fortidsminder – dels overpløjede gravhøje, dels fund og bopladsrester fra oldtid og middelalder. Der er derfor også en betydelig risiko for, at der i det aktuelle areal vil være arkæologiske levninger, der er beskyttet af museumsloven.

Museum Thy anbefaler derfor, at der gennemføres arkæologiske forundersøgelser af det pågældende areal forud for råstofindvindingen. Rent praktisk vil det være nemmest at forundersøge hele arealet (fraregnet skrænter i eksisterende råstofgrave) på én gang, selv om arealet påtænkes udvundet i etaper.

4.2.2 **Sagsparter**

Der er foretaget partshøring på baggrund af ansøgningsmaterialet. Ansøgning om råstoftilladelse er fremsendt til følgende naboer/berørte parter:

- Museumsfonden, Dueholmgade 9, 7900 Nykøbing M
- Ejere og beboere: Skarrehagevej 4, Hesselbjerg, 7900 Nykøbing M
- Ejere og beboere: Skarrehagevej 8, Hesselbjerg, 7900 Nykøbing M

Der er ikke modtaget høringssvar fra de partshørte.

4.3 Høring vedr. udkast til tilladelse

4.3.1 Morsø Kommune

Udkast til tilladelse har i perioden 9. januar – 7. februar 2019 været sendt i høring hos Morsø Kommune i henhold til Råstoflovens § 10a om fastsættelse af vilkår for efterbehandling. Morsø Kommune har indsendt følgende bemærkninger til udkastet:

Hørings svar vedr. udkast til tilladelse til at indvinde moler på matr. nre. 5c og 5n Hesselbjerg By, Sejerslev

I forbindelse med den ansøgte gravning, vil en del af det beskyttede overdrev i den efterladte grav umiddelbart vest for Skarrehagevej (Molergrav syd for Skarrehage, lok. nr. 773_00_292477).

Overdrevsskrænterne er blotlagt ved råstofgravning i starten af 1990'erne, og har siden ligget uberørt hen. Graven blev i hele sin udstrækning § 3 registreret i 2013 i forbindelse med Naturstyrelsens opdatering af den vejledende § 3 registrering.

Morsø Kommune har senest besigtiget området den 2. august 2018, hvor overdrevet har udviklet sig uforstyrret over ca. 25 år. Der er tale om et 1 ha stort overdrev af moderat kvalitet, som fremstår med meget stejle, stedvist eroderende skrænter. Artsindekset er beregnet til 0,23, strukturindekset er beregnet til 0,79 og Naturtilstandsindekset er beregnet til 0,45, med fund af 8 stjernearter. Det lave artsindeks afspejler overdrevets relativt unge alder samt manglende afgræsning, idet det høje strukturindeks indikerer gode forhold for tilstedeværelsen af et overdrev med høj naturtilstand. Artssammensætningen viser dominans af de nøjsomme tørkeelskende arter; typisk rosetplanter med lav vækst.

Cirka halvdelen (5.000 m²) af overdrevets samlede areal vil blive bortgravet i forbindelse med indvindingen. De øst- og sydvendte skrænter vil i sin helhed blive bortgravet, mens de vest- og nordvendte skrænter vil forblive uberørt. Alt andet lige er det således de mest soleksponerede og tørre dele af overdrevet, og dermed de mest naturtypekarakteristiske dele af overdrevet med størst forekomst af overdrevsplanter og insekter, der i sin helhed vil blive bortgravet.

I særlige tilfælde kan der dispenseres fra Naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttelse mod tilstandsændringer. Udgangspunktet er, at der må være tale om et naturområde uden særlige naturbeskyttelsesinteresser, eller et indgreb der ikke medfører nogen væsentlig ændring af området. Endvidere skal de interesser der ligger til grund for ansøgningen vægte tungere end Naturbeskyttelseslovens samfundsmæssige beskyttelsesinteresser.

Morsø Kommune vurderer, at der er tale om et overdrev at særlige naturbeskyttelsesinteresser, især pga. det høje strukturindeks og dominansen af de overdrevstypiske arter. Endvidere er der tale om et meget omfattende indgreb, der indebærer total bortgravning af ca. halvdelen af overdrevet, tilmed de dele af overdrevet der rummer de bedste topografiske forudsætninger for et overdrev af høj naturkvalitet.

Med reetablering af graveområdet med syd- og vestvendte skrænter kan det ikke garanteres, at det nuværende overdrev vil blive erstattet fuld ud med hensyn til kvalitet. At skrænterne er en konsekvens af råstofgravningen uanset om det beskyttede overdrev bortgraves eller ej, betyder endvidere at de ikke kan tillægges en afgørende værdi som erstatningsnatur.

Natur- og Miljøklagenævnet har i en nylig afgørelse (18. januar 2019, NMK-510-01097) afgjort, at der ikke er afgørende samfundsmæssige interesser i at indvinde moler, og at der således kun er tale om økonomiske interesser.

Det er i ansøgningen beskrevet, at der anslået findes 150.000 m³ brydeværdigt moler. Mængden af moler der findes under de øst- og vestvendte skrænter i det beskyttede overdrev vurderes at udgøre så lille en del

af den samlede mængde af moler i indvindingsområdet, at det ikke er af afgørende betydning for det økonomiske udbytte af råstofgravningen i området. Det vurderes, at den resterende del af graveområdet kan tilgås uden bortgravning af det beskyttede overdrev.

Ud fra en samlet afvejning af områdets naturtilstand, omfanget af indgrebet, samt de økonomiske interesser i molerindvindingen er det Morsø Kommunes vurdering, at der ikke umiddelbart kan dispenseres til bortgravningen af de beskyttede overdrev.

Morsø Kommune vurderer endvidere, at der for at sikre det øst- og vestvendte overdrev mod beskadigelse fra råstofgravningen, herunder nedskridning mod nord og vest, **bør stilles vilkår om, at der ikke graves nærmere end 5 m fra toppen af skrænten fra henholdsvis øst- og nordsiden af området.**

Morsø Kommune har tidligere i forbindelse med høring af ansøgningsmaterialet tilkendegivet at man umiddelbart var indstillet på at dispensere til råstofgravningen under en række nærmere beskrevne betingelser. Med Miljø- og Fødevareklagenævnets efterfølgende afgørelse og præcisering af, at gældende retspraksis er, at der ikke findes afgørende samfundsmæssige interesser i indvinding af moler, vurderes det dog nu, at det afgørende grundlag for at meddele dispensation ikke er til stede.

Morsø Kommune har ikke yderligere kommentarer til udkastet.

4.3.2 Sagsparter

Udkast til tilladelse har i perioden 9. januar – 7. februar 2019 været sendt i høring ved naboer/berørte parter.

Der er ikke kommet bemærkninger fra sagsparter

4.3.3 Foreninger

Udkast til tilladelse har i perioden 9. januar – 7. februar 2019 været sendt i høring ved foreninger, der varetager natur og miljøinteresser.

Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling for Nordvestjylland har sendt følgende høringssvar:

Høringssvar fra Dansk Ornitologisk Forening, Nordvestjylland

Vedr. Sagsnummer 2018-014697

Høring af udkast til tilladelse til råstofindvinding på matr.nr. 5c og 5n
Hesselbjerg by, Sejerslev

Der er i behandlingen af sagen ikke taget hensyn til følgende:

- Det ansøgte graveområde rummer omfatter redeplads for den eneste Stor Hornugle på Mors, med nærmeste sikre ynglepar vel i Nørhå, Stenbjerg og Sårup/Hanstholm. Stor Hornugle er fredet. herudover har Stor Hornugle status NT, - næsten truet, på den danske rødliste, og er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1
- Herudover yngler der digesvale i skrænten. Bestanden af Digesvale i Danmark er halveret i perioden 2000-2015. Denne udvikling er desværre generelt for bestanden af Digesvaler i Vesteuropa. Foreløbige resultater fra ATLAS III tyder på at udbredelsen af Digesvale fortsat er nedadgående.
- Endelig er det ansøgte graveområde det mest fremspringende punkt på Nordmors mod Thisted Bredning. Ændringer i Kystskrænten vil have store konsekvenser for de landskabsæstetiske værdier i området, og vil være synligt i mere end en 270 graders vinkel. Både fra Mors og Thysiden.

DOF-Nordvestjylland er derfor af den opfattelse, at der burde have været gennemført miljøkonsekvensrapport for projektet med deraf inddragelse af ovenstående fakta.

DOF Nordvestjylland står gerne til rådighed for yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Jan Skjoldborg Kristensen

Formand

Dansk Ornitologisk Forenings

Lokalafdeling for Nordvestjylland

4.3.4 Ansøger

Udkast til tilladelse er den 4. – 19. dec. 2018 sendt i høring ved ansøger i henhold til Forvaltningslovens §19. Der er fremkommet følgende bemærkninger fra ansøger:

Vi har gennemgået udkastet og har følgende kommentarer/spørgsmål:

1. Side 5 af 51

Blot en lille ting: Under ejer står der 7900 Mors - Nykøbing mangler.

2. Side 8 af 51 andet afsnit

"Region Nordjylland vurderer derfor, at molerindvindingen ikke vil påvirke IV-arterne negativt.

Hvis det mod forventning skulle vise sig, at indvindingen påvirker IV-arter negativt, kan Region Nordjylland stille skærpede vilkår".

Vi vil gerne have defineret, hvad dette helt konkret kan betyde for lmerys og den molerindvinding.

3. Side 10 af 51 punkt 2 andet afsnit under punkt 2.1 Vilkår efter Råstofloven

"Efterbehandlingsplanen skal tilgodese landskabelige og biologiske interesser. Hvis forholdene kræver det, kan Region Nordjylland senere i indvindingsforløbet stille krav om, at indvindinger skal udarbejde en revideret grave- og efterbehandlingsplan, som skal godkendes af Region Nordjylland.

Vi vil gerne have defineret mere detaljeret, hvilke forhold der kan kræve en revideret grave- og efterbehandlingsplan.

4. Side 11 af 51 andet afsnit under 4.

Region Nordjylland kan til enhver tid ændret garantiens størrelse, hvis forudsætninger for beregningerne ændres. Det kan fx. være tilfælde, hvis indvindingen sker på en måde, så efterbehandlingen vil koste mere end først antaget.

Vi vil gerne have dette punkt defineret mere detaljeret.

5. Side 12 af 51

Blot en lille ting - allernederst Skaffehagevej ændres til Skarrehagevej.

6. Side 14 af 51 - punkt 43

Inden større arbejder med at efterbehandle sættes i gang, skal Region Nordjylland have besked om det, så eventuelle tvivlsspørgsmål kan blive afklaret.

Hvad mener der med "større" og hvordan stiller vi os, idet vi efterbehandler løbende med indvindingen?

7. Side 14 af 51 - punkt 49

Såfremt der udenfor råstofgravens driftstider, se afsnit "Driftstider", skal henstå køretøjer i selve råstofgraven, skal dette ske på et befæstet areal.

*Det befæstede areal skal være indrettet således, at spildte væsker ikke kan løbe væk eller sive ned.
Hvad skal et befæstet areal bestå af, materiale, størrelse etc.?
Vi har behov for disse uddybninger af hensyn til vores omkostningsberegning.*

Det skulle glæde os at høre nærmere.

På forhånd tak.

Med venlig hilsen

*Lene Sevelsted Christensen
Secretary to the M.D.*

5. Regionens behandling af sagen

5.1 Råstofplanen

Det ansøgte areal ligger ca. 17 km nord for Nykøbing Mors og ca. 2,5 km nord for Sejerslev, Skarregård Plantage og Skarrehage. Det ansøgte areal ligger i graveområde Skarrehage og Skarrehage Nord i Råstofplan 2016 for Region Nordjylland. Graveområdet er udlagt til indvinding af moler. Råstofferne indenfor området skal udnyttes og oparbejdes optimalt i overensstemmelse med deres kvalitet.

5.2 Miljøvurderingsloven¹⁴

Projektet er opført på Miljøvurderingslovens bilag 2 pkt. 2a 'Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning', jf. lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Region Nordjylland har derfor udført en screening, der skal tilvejebringe nødvendig viden til afgørelse om, hvorvidt indvindingen kan have væsentlig virkning på miljøet og er omfattet af krav om miljøvurdering.

På baggrund af screeningen har Region Nordjylland vurderet, at projektet hverken på baggrund af karakter, placering eller kendetegn ved påvirkningen vil påvirke miljøet væsentligt. Region Nordjylland har den 29. november 2018 truffet afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport. Afgørelsen er truffet efter Miljøvurderingslovens § 21. Afgørelsen kan ses på regionens hjemmeside www.rn.dk/rastoffer.

Det begrundes med:

at de vejledende støjvilkår for områdetype 3 kan overholdes.

at der foretages bekæmpelse af støv, hvis det bliver nødvendigt

at den foreslåede efterbehandling understøtter formidlingen af geologien og moleret omkring molermuseet

at projektet på baggrund af den gennemførte screening i øvrigt ikke vurderes at kunne medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Høringssvar fra DOF Nordvestjylland

I forbindelse med høring vedr. udkast til tilladelse for den ansøgte indvinding, har DOF Nordvestjylland afgivet høringssvar (se afsnit 4.3.3), hvor foreningen tilkendegiver, at DOF Nordvestjylland er af den opfattelse, at der burde være udarbejdet en miljøkonsekvensrapport for projektet pga. projektets landskabelige påvirkninger og pga. at foreningen oplyser, at der er kendskab til forekomst af Stor Hornugle i tilknytning til arealet og Digesvaler på arealet.

I forhold til Stor Hornugle har Imerys, ved Jesper Enemærke, i mail af 13. september 2019 oplyst:

Vores underleverandør Svenning Svenningsen der graver for os og som også graver i museumsgraven har følgende observationer.

Han har med sikkerhed set en Stor hornugle i 2016 på lige netop det sted hvor ornitologen har udpeget som redeplads. Han er ret sikker på det årstal.

Han har med sikkerhed ikke set en hornugle i 2018, men vil ikke garantere for 2017.

På fabrikken kan jeg heller ikke finde nogen der har set den efter 2017, men lige hvornår de har set den inden 2018 bliver lidt usikkert.

¹⁴ Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lovbek. nr. 1225 af 25. oktober 2018.

Morsø Kommune har ved telefonisk kontakt d. 18. marts 2019 oplyst, at Kommunen ikke har kendskab til aktuell forekomst af Stor Hornugle på arealet, men at Molermuseet har oplyst, at Stor Hornugle tidligere har haft rede i tilknytning til arealet.

Fossil- og molermuseet har ved telefonisk kontakt d. 18. marts oplyst, Stor Hornugle har haft rede i tilknytning til arealet i 2016, og at der er set hornugle på arealet i 2017, men ikke i 2018.

På den baggrund er det Region Nordjyllands vurdering, at Stor Hornugle ikke har redeplads i umiddelbar tilknytning til projektarealet. Regionen henholder sig i øvrigt til, at artsfredningsbekendtgørelsens¹⁵ bestemmelser skal overholdes herunder at Stor Hornugle er fredet, og uglers redetræer må ikke fældes i perioden 1. februar-31. august jf. artsfredningsbekendtgørelsens § 6 stk. 2.

I forhold til digesvaler gælder ligeledes, at arten er fredet. Digesvalereder må ikke ødelægges i perioden 1. april-31. august jf. artsfredningsbekendtgørelsens § 6 stk. 5

Region Nordjylland vil i forbindelse med tilsyn iagttagelse at artfredningen bliver overholdt, og vurderer på den baggrund at beskyttelsen af Stor Hornugle og Digesvaler er tilgodeset.

5.3 Kommuneplan og lokalplan

Området er medtaget som råstofvindingsområde i kommuneplanen for Morsø Kommune.

Området er omfattet af udpegningen "Landskabelige beskyttelsesområder" i kommuneplanen. Der er angivet følgende retningslinjer for ændret arealanvendelse i Landskabelige beskyttelsesområder:

Retningslinje 25 pkt. 2:

Ændret arealanvendelse i det åbne land, såsom skovrejsning, byggeri o. lign., samt udvikling af områderne kan kun finde sted, såfremt det vil styrke områdets karakter, særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstand. Undtaget herfra er dog områder, som indgår i den regionale råstofplan.

Region Nordjylland vurderer, at råstofvindningen er i overensstemmelse med kommuneplanen.

I kommuneplanen er der angivet følgende retningslinjer for råstofgrave:

Retningslinje 26 punkt 4:

I forbindelse med efterbehandling af råstofgrave skal landskabsformer, blottede profiler mv., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning, den geologiske historie eller de geologiske processer, søges bevaret og beskyttet gennem kommunens sagsbehandling og planlægning.

Region Nordjylland vurderer, at tilladelsen understøtter retningslinje 26.

Der er ingen lokalplan for området.

5.4 Grundvand og overfladevand

Grundvand

Projektarealet ligger delvist i et område med drikkevandsinteresser.

¹⁵ Bek. nr. 1466 af 6. december 2018, Miljø- og Fødevarerministeriet, Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt

Det nærmeste område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) ligger ca. 2 km syd for projektarealet. Dette OSD er også udpeget som følsomt indvindingsområde og som indsatsområde mht. drikkevand. Det indeholder ligeledes indvindingsoplandet til Sejerslev vandværk, som er det indvindingsopland til et vandværk, der ligger tættest på projektarealet. Grundvandet strømmer mod nord. Der er et lokalt toppunkt ved Ejerslev.

Der er søgt om at indvinde til kote 3 meter, og grundvandet kan forventes i ca. kote 1- 3 meter på projektarealet. Der er ikke søgt om at indvinde under grundvandsspejl.

Overfladevand

Den nærmeste beskyttede sø ligger ca. 250 meter vest for projektarealet. Det nærmeste beskyttede vandløb ligger 500 m vest for projektarealet. Projektarealet grænser op til et areal, der i 2014 er registreret som beskyttet mose.

Regionen vurderer at den påtænkte indvinding ikke udgør en risiko for forurening af hverken grundvand eller overfladevand. Den efterfølgende arealanvendelse kan udgøre en risiko for grundvandet, hvis der indvindes ned til få centimeter over grundvandet. Regionerne vurderer at projektet ikke vil påvirke mosearealet, da der ikke søges om at indvinde under grundvandsspejl.

5.5 Natur og landskab

Natura 2000-områder

Der er 420 m til Natura 2000-område nr.: 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg, som indeholder:

- Habitatområde 16 Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg
- Fuglebeskyttelsesområde 12 Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage
- Ramsarområde 6 Vejlerne og Løgstør Bredning

Molerindvindingen vil ikke påvirke områderne, da der ikke foretages indvinding under grundvandsspejl og dermed ingen sænkning af grundvandsspejlet.

Kystnærhedszone

Projektarealet ligger i kystnærhedszone, zone 2 beskyttelseszone i kommuneplanen for Morsø Kommune.

Det vurderes, at projektet ikke vil få en væsentlig påvirkning af kystlandskabet eller landskabsæstetik, da projektarealet ligger i et område, der i forvejen i høj grad er præget af moler indvinding. Det vurderes, at projektet indebærer en bedre afslutning af efterbehandlingen efter råstofindvinding i den eksisterende råstofgrav, ved at der etableres og bevares geologiske profiler samtidig med, at overjorden fra gravearealet anvendes til at udføre en efterbehandling, hvor der etableres bedre landskabelig sammenhæng bl.a. ved etablering af fladere skråninger nord for "Det gule hus".

Fredninger, klitfredning og kulturarvsarealer

Det ansøgte areal er ikke omfattet af fredning. Nærmeste fredning er "Hulhøj" som ligger ca. 2 km øst for projektarealet og "Sejerslev kirke", der ligger ca. 2 km syd for projektarealet.

Projektarealet grænser op til et klitfredet areal. Det vurderes, at det klitfredede areal ikke vil blive påvirket af projektet, og projektet indebærer ikke terrænændringer på det klitfredede areal.

Ca. 150 m sydvest for det ansøgte areal, er der udpeget et kulturarvsareal, og beskyttelseslinje til et fredet fortidsminde.

Den nærmeste kirkebyggelinje ligger ca. 2 km meter syd for projektarealet i forbindelse med kirken i Sejerlev.

Det nærmest beskyttede sten- og jorddige ligger ca. 150 meter vest for projektarealet.

Beskyttet natur

På det ansøgte projektareal er der registreret et areal på 0,54 ha, der er udpeget som overdrev efter naturbeskyttelseslovens § 3 i oktober 2014. Det ansøgte projekt forudsatte derfor en § 3 dispensation og/eller projektilpasning. Morsø Kommune har i høringssvar i forbindelse med ansøgning, tilkendegivet, at Kommunen ville være indstillet på at meddele dispensation. Morsø Kommune har senere i forbindelse med høring på udkast til tilladelse meddelt, at kommunen har foretaget en ny vurdering på baggrund af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse d. 18. januar 2019, (NMK-510-01097). På baggrund af klagenævnets afgørelse, vurderer Morsø Kommune, at der ikke kan meddeles dispensation til råstofindvinding i det beskyttede overdrev på det ansøgte areal. Som det fremgår af afsnit 2.2 Vilkår efter naturbeskyttelsesloven har Morsø Kommune meddelt afslag på ansøgningen om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Region Nordjylland skal som samordningsmyndighed efter råstoflovens § 8 meddele ansøger de afgørelser, som andre myndigheder træffer i råstofsager, når en afgørelse efter anden lovgivning er afgørende for om råstofindvindingen kan finde sted. Region Nordjylland må derfor tage Morsø Kommunes vurdering til efterretning, men deler i øvrigt ikke Morsø Kommunes vurdering i sagen. Det skyldes, at Morsø Kommune vurderer overdrevet i den tidligere molergrav til en Naturtilstandsindex på 0,45, og naturtilstanden er dermed i den lave ende af "Moderat naturtilstand", og kun 0,05 point fra at være i naturtilstandsklassen "Ringe naturtilstand".

Den moderate naturtilstand er et udtryk for, at det beskyttede overdrev er forholdsvis ungt, da det har etableret sig siden molerindvindingen ophørte for ca. 25 år. På baggrund af Morsø Kommunes naturtilstandsvurdering er det Regionens opfattelse, at der er tale om et overdrev uden særlig interesse. Råstofindvinding på dette overdrevsareal vil være et indgreb, der ikke i sig selv vil medføre nogen afgørende forrykning af tilstanden i området. Dette forudsætter dog at arealer, der i dag henligger som de er efterladt efter molerindvinding for 5 – 15 år i samme gravekompleks, kommer til at indgå som erstatningsnatur. Disse arealer udgør 0,8 ha østvendte skrænter, som sammen med syd- og østvendte skrænter på det efterbehandlede projektareal amlet vil kunne udgøre 1,5 ha. De eksisterende overdrev er i sig selv et udtryk for, at et overdrev med moderat naturtilstand etablerer sig i løbet af ca. 25 år når denne lokalitet, når der er tale om øst og sydvendte skrænter. Der til kommer, at et afslag efter naturbeskyttelsesloven får den konsekvens, at den afsluttende efterbehandling af molergraven på Skarehage ikke kan afsluttes som en landskabelig helhed, fordi der efterlades 10 – 15 m høje volde mellem den 25 år gamle råstofgrav og den afsluttende indvinding. En løsning, som strider i mod en helhedsløsning, som i højere grad ville stemme overens med de interesser, som Regionen skal varetage efter råstoflovens formålsbestemmelser, som på den ene side er erhvervsmæssige interesser og råstofressourcens udnyttelse på den anden side bl.a. beskyttelse af geologiske interesser, naturbeskyttelse i bred forstand, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser samt rekreative interesser.

Samlet set foreligger der således efter Regionens opfattelse særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, uanset at der findes alternativer til molerindvinding i det område, hvor der meddeles afslag, og uanset at molerindvinding ikke vurderes at have samfundsmæssig væsentlighed.

I tilknytning til projektarealet, er der registreret et moseareal i oktober 2014. Det vurderes, at mosearealet ikke vil blive påvirket af råstofindvindingen, da der ikke vil ske indvinding under grundvandsspejl.

Bilag IV- arter

Bilag VI arterne: damflagermus, vandflagermus, odder, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og strandtudse har udbredelse i området jf. Faglig rapport fra DMU nr. 635. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning.

Ingen af disse arter er registreret indenfor projektarealet efter opslag på Miljøportalen og Naturbasen.dk d. 16. juni 2018.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at projektet ikke vil påvirke bilag IV arternes økologiske funktionalitet, da der ikke fjernes egnede yngle- eller fourageringslokaliteter for nogen af arterne.

Andre arter - Stor Hornugle og Digesvaler

Der henvises til redegørelsen under 5.2 Miljøvurderingsloven, Høringssvar fra DOF Nordvestjylland og Bilag D vilkår 20.

Landskab

Projektarealet er omfattet af retningslinje 24 i kommuneplan for Morsø Kommune "Bevaringsværdige landskaber"

8. *Der udpeges de landskabelige beskyttelsesområder / bevaringsværdige landskaber, der er vist på kortet. Anlæg og nyt byggeri kan kun placeres i de landskabelige beskyttelsesområder eller således, at det kommer til at påvirke disse, såfremt karakteren, de særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstanden ikke påvirkes i negativ retning eller forstyrres.*
9. *Ændret arealanvendelse i det åbne land, såsom skovrejsning, byggeri o. lign., samt udvikling af områderne kan kun finde sted, såfremt det vil styrke området's karakter, særlige visuelle oplevelsesmuligheder og tilstand. Undtaget herfra er dog områder, som indgår i den regionale råstofplan.*

Afvejningen mellem beskyttelse af landskabelige interesser og varetagelse af råstofinteresser er overordnet foretaget i råstofplanen.

Med hensyn til det aktuelle projektareal for molerindvinding vurderes det, at der er tale om en mindre betydende påvirkning, som alene har konsekvenser på lokalt niveau.

Projektarealet er udpeget som "Værdifuldt kulturmiljø" efter kommuneplanens retningslinje 19, hvor det i de "Bærende bevaringsværdier" beskrives

Hesselbjergs vigtigste kulturhistoriske værdi er molerfabrikken, direktørvillaen og de åbne molergrave. Området som helhed er et fint eksempel på landskabets udnyttelse til råstofudvinding.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at projektet understøtter retningslinje 19 i kommuneplanen, og at projektet understøtter formidlingen af dette kulturmiljø i tilknytning til Fossil- og Molermuseet.

5.6 Miljømæssige forhold

5.6.1 Støj

Miljøstyrelsen er af den principielle opfattelse, at vilkår om støj fra grusgrave bør fastsættes med udgangspunkt i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder", områdetype 3 – "Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder".

Støjniveauet måles som det energiekvivalente, korrigerede, A-vægtede lydtrykniveau, Lr.

Region Nordjylland vurderer, at Miljøstyrelsens anbefalede støjgrænser næppe kan overholdes for alle bebyggelses vedkommende på alle tidspunkter i en råstofgravs driftsfase. Det kan derfor i et vist omfang være nødvendigt – i for eksempel anlæggelsesfasen, når indvinding foregår tæt på enkelte bebyggelser eller når efterbehandlingen foregår – at acceptere et højere støjniveau end de nævnte grænseværdier. Det vil dog kun være indenfor nærmere bestemte tidsrum – og der vil maksimalt kunne accepteres et støjniveau på 60 dB (A), som svarer til, hvad der normalt accepteres i erhvervs- og industriområder med forbud imod generende virksomheder.

De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnit 2.1.7

Det vurderes, at disse støjgrænser kan overholdes bortset fra kortere perioder i forbindelse med efterbehandling af arealet.

5.6.2 Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer

Miljøstyrelsen anbefaler, at vilkår for lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer fastsættes på baggrund af Orientering fra Miljøstyrelsen Nr. 9/1997 "Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø". Orienteringen er udarbejdet med det formål at stille det bedst mulige grundlag til rådighed for de myndigheder, som skal behandle miljøsager om lavfrekvent støj eller vibrationer, og for de laboratorier, som skal udføre de nødvendige målinger.

Vilkårene i tilladelsen er stillet på baggrund af anbefalingerne fra Miljøstyrelsen, og klager over gener vil ligeledes blive behandlet på baggrund af Miljøstyrelsens vejledning.

De fastsatte vilkår om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer fremgår af afsnit 2.1.7.

På baggrund af tilsvarende projekter vurderer Regionen, at de stillede vilkår for lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer kan overholdes.

5.6.3 Støv

Der er i Danmark ikke fastsat regler om, hvor meget en virksomhed må støve, og det er derfor råstofmyndighedens vurdering, hvornår der opstår støv i et omfang, så råstofindvinding skal iværksætte støvdæmpende foranstaltninger. Region Nordjylland tager udgangspunkt i, at der skal iværksættes støvdæmpende foranstaltninger, når der bliver hvirvlet støv op, som kan være til gene for naboer.

Der kan opstå støvgener fra grusgrave/råstofindvinding, når materialebunker og veje tørrer ud, så støvpartikler kan hvirvles op af vind, ved håndtering af materialer og kørsel med entreprenørmaskiner, lastbiler m.v. Støvgener kan begrænses ved vanding af veje og materialebunker. I tilladelsen er det godkendt, at der anvendes calciumchlorid (CaCl) til dæmpning af støv fra adgangsvej og interne veje.

Fygning fra grusgrave/råstofindvinding udgør en særlig udfordring på samme måde som fygning fra landbrugsarealer. Volde af afrømmet muld vokser til med naturlig vegetation, og tilvoksede muldvolde kan reducere risiko og gener fra fygning. Ved at placere materialebunker øst-vest orienteret kan omfanget af fygning reduceres.

Vilkår vedr. støv fremgår af afsnit 2.1.8, og Regionen vurderer, at miljømæssige forhold vedr. støv er varetaget.

5.6.4 Trafik

Trafik til og fra området vil være uændret, da indvindingen fra området "Museumsgraven" vil være uændret. Trafikken fra graven går direkte fra råstofgraven til fabriksområdet, og der vil ikke blive tale om påvirkning af beboere langs adgangsveje eller veje i øvrigt.

5.6.5 Graveafstande og periferiskråninger

I graveplanen skal der fastlægges graveafstande på baggrund af vilkår for afstand til efterbehandlingsgrænsen i afsnit 2.1.2. Formålet med at fastsætte mindste tilladelige graveafstande er at sikre, at indvinderen ikke uagtsomt kommer til at grave så tæt på graveområdets ydre grænse, at de nødvendige råstoffer til at udføre de planlagte periferiskråninger mangler eller at der påføres bygningsanlæg, veje, beskyttet natur mm. skader.

Graveafstande for nærmere angivne strækninger af grusgravens periferiskråninger skal tage udgangspunkt i de tilladte gravedybder og koter i afsnit 2.1.1, og skal i de konkrete situationer tilpasses de virkelige forhold, så det sikres, at der er tilstrækkelig materiale til at gennemføre efterbehandlingen.

5.7 Udkast til efterbehandlingsplan

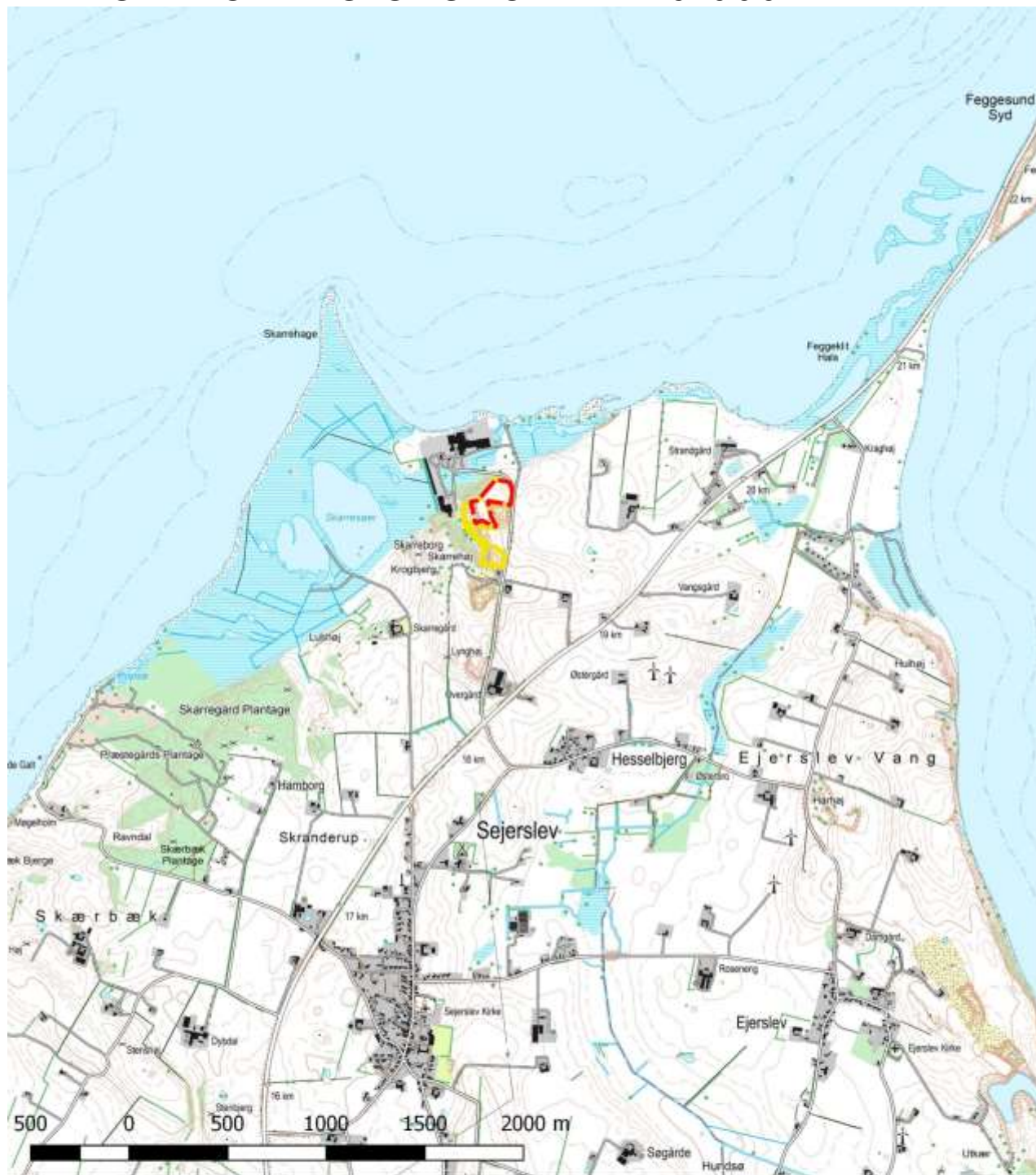
I forslag til efterbehandlingsplan skal området efterbehandles til naturarealer, som erstatningsareal for beskyttet natur, til landbrugsjord, men det primære formål med den foreslåede efterbehandling er et rekreativ formidlingsområde for geologien og molerindvinding i forbindelse med Molermuseet. Der anlægges adgangsvej for busser til bunden af "Museumsgraven".

Der henvises desuden til pjecen "Vejledning i grave- og efterbehandlingsplaner", som kan ses på regionens hjemmeside www.raastoffer.rn.dk.

5.8 Region Nordjyllands samlede vurdering

Det er Region Nordjyllands vurdering, at der med de stillede vilkår til miljø, efterbehandling mv. er taget højde for de interesser og nabohensyn, der skal ske i området på baggrund af råstoflovens formålsbestemmelser i lovens kapitel 1.

BILAG A: OVERSIGTSKORT 1:25.000

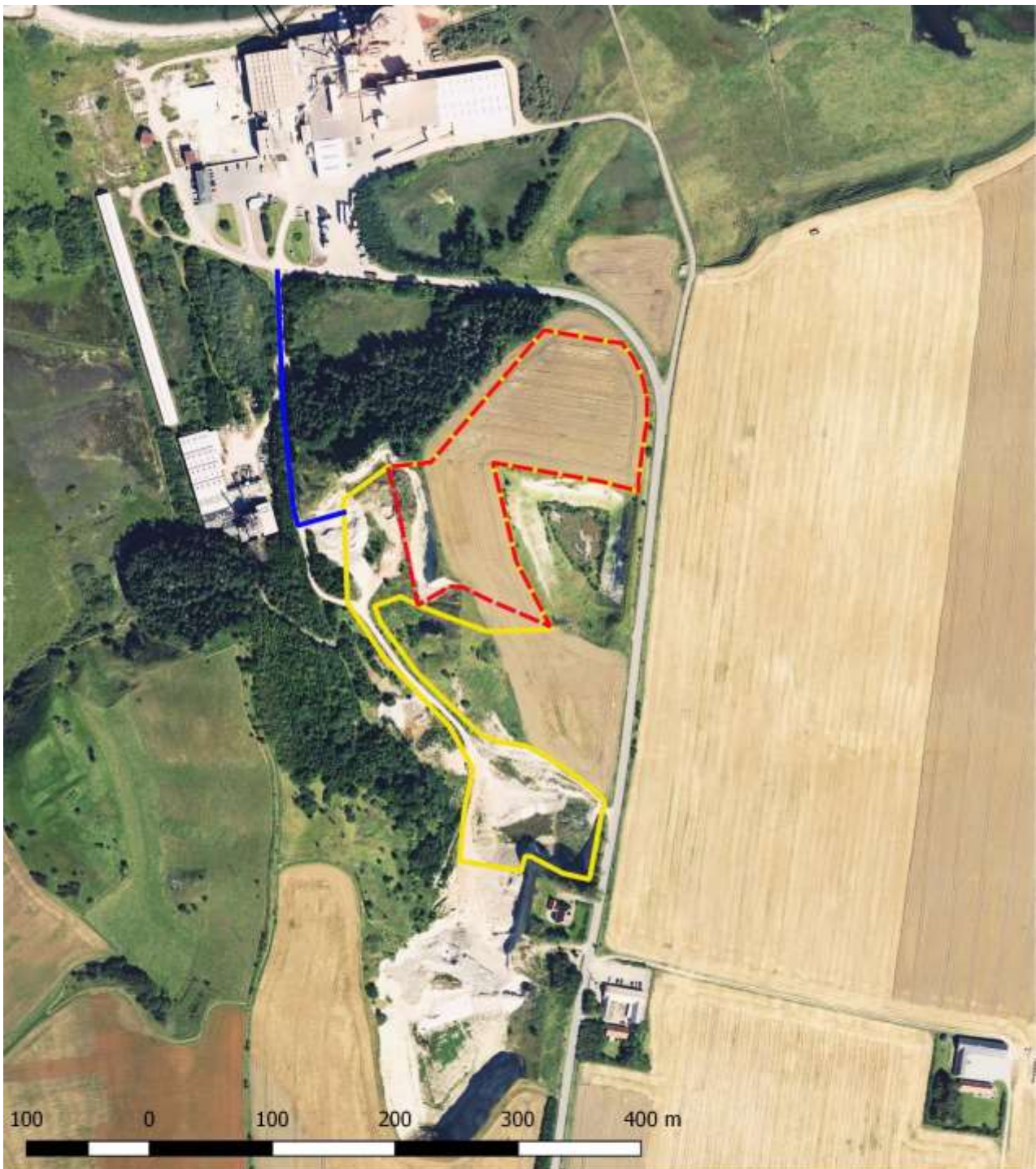

Tegnforklaring

- Tilladt indvindingsområde
- Projektareal for efterbehandling

Jour.nr.: 2018-014697	
Kort: Oversigt	Bilag: A
Målforshold: 1: 25.000	
Udf. af: nsch	
Dato: 18-03-2019	Rev.: 1

BILAG B: FLYFOTO 1:4.000

Tegnforklaring

- Tilladt indvindingsområde
- Projektareal for efterbehandling
- Adgangsvej

Journr.: 2018-014697	
Kort: Oversigt	Bilag: B
Målforskel: 1: 4.000	
Udf. af: nsch	
Dato: 18-03-2019	Rev.: 1

BILAG C: UDKAST TIL DEKLARATION/SERVITUT VEDRØRENDE EFTERBEHANDLING

Kopi af deklaration som tinglyses på matrikelnumrene 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev.

Deklaration om efterbehandling

I forbindelse med råstoftilladelse af 26. marts 2019 til indvinding af moler på matrikelnumrene 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev i Morsø Kommune, pålægges herved følgende bestemmelser i henhold til § 10, stk. 5 i Råstofloven, bekendtgørelse af lov om råstoffer nr. 124 af 26. januar 2017, for efterbehandling:

Formål:

Formålet med nærværende "Deklaration om efterbehandling" og den godkendte "Grave- og efterbehandlingsplan" er at sikre, at graveområdet efterbehandles til natur-, rekreative- og evt. jordbrugsmæssige formål med sammenhæng til det omkringliggende landskab.

1. Indvindingen skal være afsluttet senest den 25. april 2029.
2. Efterbehandlingen skal begynde så tidligt som muligt og være færdig 12 mdr. efter endt indvinding og senest den 25. april 2030.
3. Grave- og efterbehandlingsplanen skal følges af indvinderen og ejeren indtil, Region Nordjylland eventuelt har godkendt en revideret plan.
4. Hvis der på et senere tidspunkt skal graves på de tilgrænsende ejendomme, kan Region Nordjylland på et hvilket som helst tidspunkt – både under og efter gravningen – forlange, at området omkring skellet gennemgraves og efterbehandles, så der ikke står en vold tilbage.
5. Området, hvor indvindingen har fundet sted, skal efterbehandles til geologiske profiler/natur og rekreative formål. Der kan i efterbehandlingen indgå områder som efterbehandles til jordbrugsdrift.

Region Nordjylland er påtaleberettiget.

Nærværende deklaration begæres tinglyst servitutstiftende på matrikelnummer matrikelnumrene 5c og 5n Hesselbjerg by, Sejerslev i henhold til § 10, stk. 5 i Råstofloven, jf. bekendtgørelse af lov om råstoffer nr. 124 af 26. januar 2017.

Region Nordjylland

Aalborg den dato

Niels Schøler

Råstofsagsbehandler

BILAG D: GENERELLE BESTEMMELSER

De generelle bestemmelser er bestemmelser, der er fastsat i den gældende lovgivning og disse bestemmelser kan derfor ikke påklages.

Tilsyn

1. Region Nordjylland fører tilsyn med at vilkårene i råstoffilladelsen overholdes. Efter råstofloven har Region Nordjyllands medarbejdere uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at se, om lovene overholdes og de vilkår, der er givet i råstoffilladelsen. Politiet yder om nødvendigt bistand til at gennemføre dette, jf. Råstoflovens § 32.
2. Region Nordjylland skal efter råstofloven foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, med mindre forholdet har underordnet betydning. Region Nordjylland kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. Råstoflovens § 33.

Hvis det ikke sker i rette tid, kan Region Nordjylland få arbejdet lavet på ejerens eller indvinderens regning, jf. Råstoflovens § 33.

3. Region Nordjylland kan efter råstofloven fravige et vilkår, når et forhold vurderes at være af mindre eller underordnet betydning. Et vilkår kan fraviges på baggrund af en konkret vurdering eller hvis forudsætningerne ændres under indvindingsperioden.

Omfang af indvinding

4. Jf. Råstoflovens § 9, stk. 2, skal det anmeldes til Region Nordjylland, hvis indvinder ønsker at indvinde andre råstoffer indenfor arealet end det tilladte. Anmeldelsen skal ske senest 4 uger efter, at den nye indvinding er påbegyndt. Derefter har Region Nordjylland inden for de efterfølgende 4 uger mulighed for at forbyde den nye indvinding eller stille ændrede vilkår på baggrund af den ændrede indvinding. Hvis der er stillet vilkår om, at muld og overjord ikke må fjernes fra arealet kræver det en ny afgørelse efter Råstoflovens § 7, for at muld og overjord kan fjernes.

Tinglysning

5. På ejendommen bliver der tinglyst en deklaration, som omfatter betingelser/vilkår for indvindingen og efterbehandlingen. Den bliver tinglyst i forbindelse med, at igangsætningstilladelsen bliver udstedt.

Bortfald og inddragelse af tilladelse

6. En tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, med mindre der er truffet afgørelse om en længere frist i forb. med tilladelsen.
7. Region Nordjylland kan efter råstofloven tilbagekalde en tilladelse i tilfælde af, at indvinder groft eller gentaget overtræder vilkår eller lovene i øvrigt.

Konkurs mv.

8. Hvis indvinders virksomhed går konkurs, i betalingsstandsning eller lignende, har såvel indvinder som ejendommens ejer pligt til at give Region Nordjylland besked herom.

Ejer- og brugerforhold

9. Region Nordjylland skal altid holdes underrettet om, hvem der ejer det areal, indvindingen sker på. Region Nordjylland skal altid holdes underrettet om, hvem der står for indvindingen.

Indberetning af råstofafgift og -undersøgelser

10. Indvinder skal hvert år indberette til den årlige råstofstatistik. Region Nordjylland sender indberetnings-skemaer ud. Der skal udfyldes et indberetningsskema med oplysninger om indvundne materialer og mængder for hver grav. Skemaerne sendes til Region Nordjylland. Region Nordjylland sender de udfyldte skemaer til Danmarks Statistik, jf. Råstoflovens § 29.
11. Indvinder skal betale en afgift til staten for hver m³, der indvindes. Afgiften opkræves af Skat og er for øjeblikket på kr. 5,00 pr. m³. Region Nordjylland giver meddelelse til Skat ved at sende en kopi af råstoftilladelsen.
12. Inden 3 måneder efter boringer mv. efter råstoffer i jorden skal resultaterne indberettes til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS). Det skal ske på særlige skemaer, som fås hos Region Nordjylland.

Fremmed jord

13. Muldjord og mineraljord der kommer andre steder fra, må ikke modtages i graven uden dispensation fra Region Nordjylland i det enkelte tilfælde, jf. Jordforureningslovens § 52. Indvinder kan få et skema ved Region Nordjylland som skal bruges, når indvinder vil søge om dispensation til at modtage jord andre steder fra.

Vandindvinding, grundvandssænkning, overfladevand og dræn

14. Der må ikke indvindes vand i graven, med mindre der foreligger en tilladelse fra kommunen på baggrund af vandforsyningsloven.
15. Der må ikke uden særlig tilladelse fra kommunen foretages oppumpning og bortledning af grundvand med henblik på grundvandssænkning.
16. Såfremt der i forbindelse med indvindingen bortlægges dræn, kan kommunen forlange disse omlagt for at sikre mod utilsigtet næringstilførsel til søer og lignende.

Fortidsminder og naturhistoriske genstande

17. Hvis der under gravningen forekommer fortidsminder, der ikke er registreret, skal arbejdet omgående indstilles i det omfang fortidsmindet berøres. Det kan fx være gravpladser, bopladser, kirker og lignende, der ofte giver sig tilkende i form af stenlægninger, potteskår, knogler, trækulsholdigt jord eller lignende. Fundet skal straks anmeldes efter Museumslovens § 27.

Anmeldelsen skal ske til Museum Thy.

18. Hvis der i forbindelse med gravningen fremkommer en usædvanlig naturhistorisk genstand, skal arbejdet omgående indstilles i det omfang det berører genstanden. Det kan fx være en geologisk, botanisk eller zoologisk genstand af fossil eller subfossil karakter eller en meteorit, der er af enestående videnskabelig eller udstillingsmæssig værdi. Fundet skal straks anmeldes efter Museumslovens § 29.

Anmeldelsen skal ske til Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 10, Universitetsparken, 8000 Aarhus C., tlf. 86 12 97 77, e-mail: nm@nathist.dk.

19. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet indenfor 100 meter fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende indenfor dette areal.
20. På fortidsminder og indenfor en afstand af 2 meter fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.
21. De dyrearter der er nævnt i bilag 3 til Naturbeskyttelsesloven (bilag IV-arter), må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter. Yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til Naturbeskyttelsesloven må ikke beskadiges eller ødelægges.
22. Artsfredningsbekendtgørelsens bestemmelser om beskyttelse af visse dyr og planter skal iagttages, hvor der i forbindelse med råstofindvinding henledes særlig opmærksomhed på bekendtgørelsens § 6 hvoraf det bl.a. fremgår at:
 - digesvalereeder ikke må ødelægges i perioden 1. april-31. august
 - ørnes, sort storks og rød glentes redetræer ikke må fældes
 - øvrige rovfugles og uglers redetræer ikke må fældes i perioden 1. februar-31. august,

BILAG E: UDDRAG AF MUSEUMSLOVEN – JF. LOVBEK. NR. 358 AF 8. APRIL 2014

§ 27. Den arkæologiske kulturarv omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt.

Stk. 2. findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum. Fundne genstande der ikke er danefæ, jf. § 30, stk. 1, skal efter anmodning fra kulturministeren eller det pågældende kulturhistoriske museum afleveres til vedkommende statslige eller statsanerkendte museum, således at det indgår i museets samling.

Stk. 3. Kulturministeren beslutter snarest, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal indstilles, indtil der er foretaget en arkæologisk undersøgelse, eller indtil spørgsmålet om erhvervelse efter stk. 8 er afgjort. Senest 1 år efter at anmeldelsen er modtaget, kan arbejdet genoptages, med mindre kulturministeren har afgivet indstilling om erhvervelse af fortidsmindet efter stk. 8.

Stk. 4. Udgiften til den arkæologiske undersøgelse afholdes af den, for hvis regning jordarbejdet skal udføres.

Stk. 5. Udgiften afholdes dog af kulturministeren, såfremt

- 1) årsagen til undersøgelsen er erosion eller jordarbejde i forbindelse hermed eller jordarbejde udført som led i dyrkning af almindelige landbrugsafgrøder eller som led i almindelig skovdrift, medmindre driften forestås af en statslig eller kommunal myndighed, i hvilke tilfælde udgiften afholdes af vedkommende myndighed,
- 2) det kulturhistoriske museum i udtalelsen efter § 25 har oplyst, at jordarbejdet ikke vil indebære en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder, eller
- 3) fortidsmindet fredes efter lov om naturbeskyttelse eller erhverves med henblik på bevaring på stedet efter stk. 8.

Stk. 6. Kulturministeren kan i særlige tilfælde yde tilskud til udgifter til arkæologiske undersøgelser, der gennemføres efter stk. 3, jf. stk. 4.

Stk. 7. Private grundejeres tab ved ikke at kunne fortsætte den hidtidige drift, mens undersøgelsen foretages, eller indtil spørgsmålet om erhvervelse efter stk. 8 er endeligt afgjort, erstattes af kulturministeren. Kan der ikke opnås enighed om erstatningen, fastsættes denne af den taksationskommission, der er nævnt i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 8. Finder kulturministeren, at det pågældende fortidsminde bør bevares på stedet for eftertiden, kan kulturministeren erhverve fortidsmindet og eventuelt omkringliggende areal. Erhvervelsen kan ske ved ekspropriation efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 9. Kulturministeren eller den, kulturministeren bemyndiger hertil, har til enhver tid uden retskendelse adgang til steder, hvor der foretages jordarbejder, og hvor der fremkommer fund eller underarbejder kan formodes at fremkomme fund som nævnt i stk. 1. Legitimation skal forevises på forlangende. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten.

Stk. 10. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om den arkæologiske undersøgelsesvirksomhed efter stk. 3 og om gennemførelse af bestemmelserne i stk. 4-6.

§ 29. Findes der i forbindelse med jordarbejde, råstofindvinding eller stenbrydning en for den pågældende lokalitet usædvanlig naturhistorisk genstand, skal arbejdet standses, i det omfang det berører genstanden. Fundet skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte naturhistoriske museum. Fundne genstande, der ikke er danekræ, jf. § 31, skal efter anmodning fra kulturministeren eller det pågældende museum afleveres til vedkommende statslige eller statsanerkendte museum, således at det indgår i museets samling.

Stk. 2. Kulturministeren beslutter snarest, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal indstilles, indtil der er foretaget en undersøgelse. En undersøgelse skal foretages hurtigst muligt. Udgifter til undersøgelsen afholdes af kulturministeren. For så vidt angår tilfælde, hvor jordarbejdet udføres for en statslig eller kommunal myndighed, afholdes udgiften dog af vedkommende myndighed.

Stk. 3. Private grundejeres tab ved ikke at kunne fortsætte den hidtidige drift, mens undersøgelsen foretages, erstattes af kulturministeren efter bestemmelserne i § 27, stk. 7.

Stk. 4. Kulturministeren eller den, kulturministeren bemyndiger dertil, har til enhver tid uden retskendelse adgang til steder, hvor der foretages jordarbejder, og hvor der fremkommer genstande eller under arbejde kan formodes at fremkomme genstande som nævnt i stk. 1. Legitimation skal forevises på forlangende. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten.

Stk. 5. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af naturhistoriske undersøgelser efter stk. 2.

BILAG F: FORSLAG TIL GRAVE- OG EFTERBEHANDLINGSPLAN VER.3 7. SEPT. 2018

Imerys Industrial Minerals Denmark
Skarrehage, Mors

GRAVE- OG EFTERBEHANDLINGSPLAN

Rekvirent	Imerys Industrial Minerals Denmark v/ Søren Klitskov Kønsborgvej 9 7884 Fur
Rådgiver	Orbicon A/S Jens Juuls Vej 16 8260 Viby J
Projektnummer	1321700121
Projektleder	Jens Demant Bernth
Kvalitetssikring	Mette Danielsen
Revisionsnr.	3
Udgivet	07-09-2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Forslag til grave- og efterbehandlingsplan for Skarrehage Nord, Mors	4
2. Graveplan	4
2.1. Vurdering af eksisterende § 3 beskyttet overdrev og mose samt øvrige hensyn	6
3. Efterbehandlingsplan	8
3.1. Geologiske profiler	9
3.2. Gravens bund	9
3.3. Justering af efterbehandlingsplan for graveområdet syd for det ansøgte areal	10

BILAGSFORTEGNELSE

Kortbilag A – Graveplan

Kortbilag B – Efterbehandling

1. FORSLAG TIL GRAVE- OG EFTERBEHANDLINGSPLAN FOR SKARREHAGE NORD, MORS

I forbindelse med ansøgning om tilladelse til erhvervmæssig indvinding af op til 30.000 m³ moler pr. år ved Skarrehage Nord, er følgende forslag til grave- og efterbehandlingsplan udarbejdet. Den ansøgte indvinding vil påvirke efterbehandlingsplanen for det nuværende graveområde syd for det ansøgte areal. Forslaget til grave og efterbehandlingsplan indeholder derfor også en revideret efterbehandlingsplan for dele af dette graveområde.

2. GRAVEPLAN

Det ansøgte areal ligger inden for råstofgraveområderne Skarrehage og Skarrehage Nord. Inden for det ansøgte areal er der angivet et graveareal, som er det område, hvor der søges om tilladelse til molerindvinding. I den resterende del af det ansøgte areal opbevares muld og efterbehandles med overskudsjord fra indvindingen. Det ansøgte areal er optegnet således, at det ligger 3 meter fra vejskel, op til, men ikke inden for strandbeskyttelseslinjen og op til, men ikke inden for § 3 beskyttet mose. Det ansøgte areal omfatter ca. 0,5 ha § 3 beskyttet overdrev, som ønskes bortgravet, se redegørelse nedenfor. Den sydlige del af det ansøgte areal omfatter et aktivt graveområde, som delvis er efterbehandlet, og hvor der ønskes en revideret efterbehandling som ansøgt her. Det aktive grave område er næsten udgravet, og råstofindvindingen flyttes således fra den aktive grav ind i det her ansøgte graveareal således, at der ikke opstår kummulative effekter, der kan påvirke omgivelserne.

Indvindingen begynder fra den eksisterende skrænt i den tilstødende molergrav og foregår herfra i nordøstlig retning over til den gamle grav i det ansøgte område (delområde 1). På denne måde vil indvindingsaktiviteten ikke være synlig fra kysten, idet skrænten er højere end gravemaskinen og øvrige køretøjer. Dette gælder under hele indvindingen. Landskabets karakter vil således ikke blive ændret væsentligt.

Der indvindes i etaper bestående af bænke på ca. 15 meters bredde, hvor muld og overjord afrømmes og lægges i henholdsvis depot og køres til den sydlige del af det ansøgte areal, hvor det anvendes til efterbehandling i området nord for "Det Gule Hus". Ved indvindingens opstart afrømmes muld og overjord for op til tre bænke. Efter indvinding af de første tre bænke afrømmes resten af mulden i delområde 1, hvorefter der indvindes hen til og med det østvendte overdrev i den gamle molergrav i området. Den afrømmede muld lægges langs sydsiden af delområde 1 som illustreret på bilag A. Muld holdes adskilt fra overjorden. Der forventes at være en anelig mængde overjord i delområde 1, og det er derfor mest hensigtsmæssigt at anvende det til efterbehandling i det tilstødende graveområde.

Der etableres interne køreveje på gravearealet efter behov med anvendelse calcineret moler. Der forventes anvendt i størrelsesordenen ca. 10 ton pr. år. Den eksisterende interne kørevej i det nuværende graveområde anvendes til transport af overjord til det ansøgte areals sydlige del ved Det Gule Hus.

Efter indvinding af delområde 1 indvindes delområde 2 i nordlig og østlig retning. Stådig bænke for bænke. Mulden forventes deponeret syd for delområde 1. Da der ikke er plads til at indvinde fra foden af den nordvendte gravefront i den gamle grav grundet § 3 beskyttet mose ved foden af skrænten, indvindes der i en omtrent østlig retning, således at der ikke sker nogen påvirkning af mosearealet.

Indvinding op mod Skarrehagevej sker indtil 3 meter fra vejskel, og der afgraves ikke stejlere end 1:2 mod vejen. For hver 8-10 meter under terræn etableres af sikkerhedsmæssige årsager en 4 meter bred bænke, hvorefter der igen afgraves 1:2. Princippet for afgravningen er illustreret på figur 1, dog uden den 4 meter brede bænke.

Figur 1. Princip for afgravning ud mod Skarrehagevej.

Hele den brydeværdige del af moleret indvindes ned til 1 meter over grundvandet svarende til, at der gaves til kote ca. 3 meter. Moleret køres på lastbil til fabrikken umiddelbart nord for det ansøgte graveareal. Der anvendes ikke sorteringsanlæg eller lignende i graveområdet.

Den del af molererier, som ikke kan anvendes som råstof, sorteres fra i graven og vil sammen med overjorden blive anvendt til efterbehandling af graven. Der findes anslået 150.000 m³ brydeværdig moler.

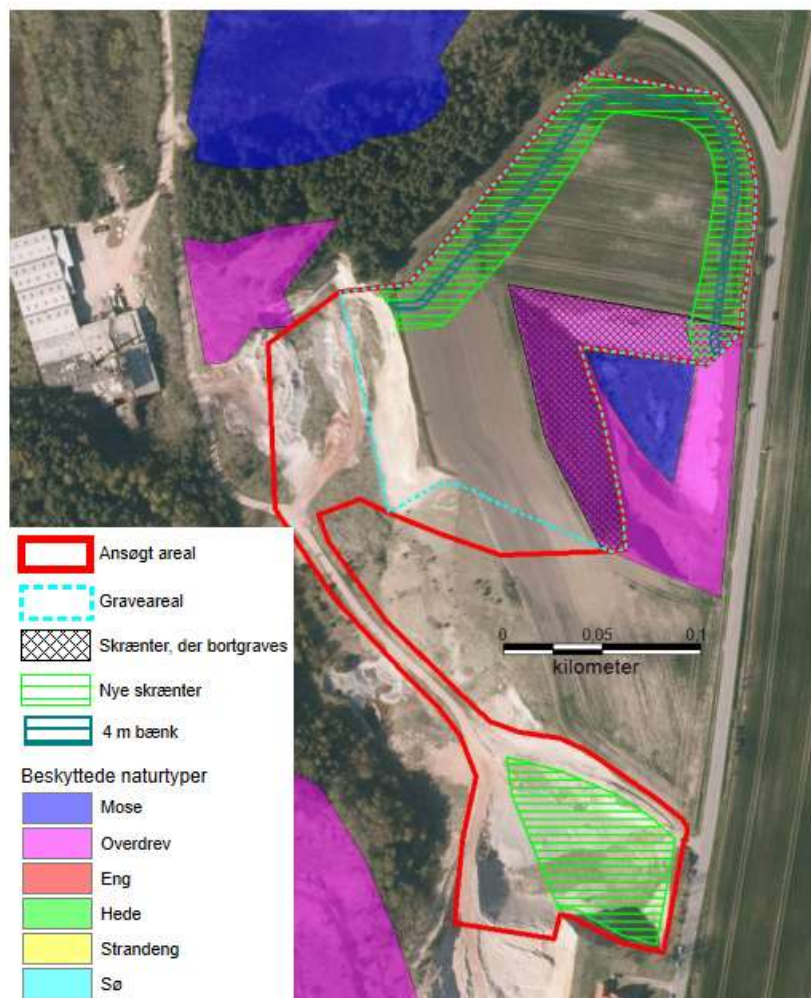
Det forventes, at der foregår brydning eller omplacering af moler eller overskudsjord som led i efterbehandlingen inden for det ansøgte areal op til fem hverdage om ugen. Det brudte moler køres til forarbejdning på fabrikken umiddelbart nord for det ansøgte areal.

Det er sjældent, at det er nødvendigt at anvende calciumchlorid til støvbekæmpelse, men for at sikre, at der ikke opstår støvgener, ønskes mulighed for at anvende calciumchlorid til støvbekæmpelse i særlige situationer.

Der anvendes en godkendt mobil brændstoftank til forsyning af gravemaskiner og gummiged. Tankens placering i graven er illustreret på bilag A.

2.1. Vurdering af eksisterende § 3 beskyttet overdrev og mose samt øvrige hensyn

Der forventes bortgravet ca. 210 meter af de nuværende skrænter med overdrev svarende til ca. 5.000 m². Efter endt indvinding forventes etableret ca. 330 meter skrænt svarende til i størrelsesordenen ca. 7.000 m² inden for gravearealet, se afsnit 3.1. Derudover etableres en vestvendt skrænt på ca. 4.800 m² nord for Det Gule Hus, se afsnit 3.3. På figur 2 ses nuværende §3 beskyttede arealer, den del af overdrevet, som forventes bortgravet, samt hvor der forventes etableret nye skrænter, hvorpå der med tiden vil udvikle sig nyt overdrev.

Figur 2. Nuværende § 3 beskyttede arealer, den del af overdrevet, som forventes bortgravet samt arealer, hvor der forventes etableret nye skrænter, hvorpå der med tiden vil udvikle sig nyt overdrev.

Der ses ingen arter på naturdata.dk i projektarealet. Miljøstyrelsen har foretaget en intensiv besigtigelse af §3 overdrevet og mosen den 23. juli 2013, jf. Danmarks Miljøportal. Overdrevet er betegnet som kalkoverdrev og har en estimeret naturtilstand på III, svarende til moderat, bl.a. på grund af udbredt forekomst af urterig vegetation med mange rosetplanter. Der ses flere positive strukturer herunder store fritliggende sten og stejle uopdyrkelige skrænter.

Af opmærksomhedskrævende arter findes (artscore i parentes):

Hulkravet kodriver (4), liden klokke (5), muse-vikke (4), engriflet hvidtjørn (3), almindelig røllike (3), humle-sneglebælg (3), almindelig knopurt (5), gul snerre (4), prikbladet perikon (3) og krat-viol (5). Der er ingen af disse, der ligger så højt på artsscorelisten, at de anses for særligt værdifulde for området.

Mosen betegnes som kildevæld og fugtigt krat med en estimeret naturtilstand på IV svarende til ringe. Der ses kun spredt/rudimentært sphagnumdække og ikke andre positive strukturer.

Af opmærksomhedskrævende arter findes (artscore i parentes):

Strand-kogleaks (3), krybende pil (4), enskættet sumpstrå (4), almindelig kællingetand (4), høst-borst (3), rundbælg (4). Der er ingen af disse, der ligger så højt på artsscorelisten, at de anses for særligt værdifulde for området.

På figur 3 ses et foto af både overdrev og mose taget fra syd mod nord. Det ses, at der er en tiltagende tilgroning med nåletræer i lavningen.

Figur 3. Nuværende § 3 beskyttet overdrev og mose. Foto: S. A. S. Pedersen.

Det bemærkes endvidere, at der ikke er kendte forekomster af bilag IV arter på arealet og at fugleognatur.dk ikke angiver arter specifikt fra arealet. Den fredede digesvale er kendt fra graveområdet umiddelbart vest for projektområdet. Det er sandsynligt at digesvalen ligeledes findes i projektområdet, og muligvis yngler her.

3. EFTERBEHANDLINGSPLAN

Indvindingen af moler ved Skarrehage medfører, at der ved efterbehandling af det gravede område bliver mulighed for at skabe et stort område i en U-form med geologiske profiler. Området tilhører Museumsfonden under Museum Mors, som efter endt udgravning påtænker at anvende området til fremvisning og formidling af den unikke geologi. Fonden vil bl.a. kunne køre med turistbusser ind i det nu store område, som både omfatter det efterbehandlede område efter nærværende ansøgte gravning og hele området syd herfor, hvor bl.a. det flotte vestvendte geologiske profil under Det Gule Hus også findes. Fonden vil på denne måde også skabe mulighed for at gangbesværede m.fl. får mulig for at besigtige moleret i profilerne og høre om dets historie. Denne anvendelse af det udgravede område er med til at bevare og endda understøtte områdets kulturhistorie, ligesom også landskabsinteresserne i området, som især knytter sig til den kulturhistoriske fortælling om molerindvinding, vil være bevaret.

Med tiden forventes det, at der vil udvikles overdrev på de efterbehandlede skrænter, sådan som det er sket på de skrænter, som bortgraves. Dermed genskabes muligheden for udvikling af overdrev på et væsentligt større skræntareal end det, der bortgraves.

Efterbehandlingsplanen tager udgangspunkt i, at der forventes en forekomst på ca. 150.000 m³ brydeværdig moler, og at dette findes i hele det ansøgte område.

3.1. Geologiske profiler

Der efterbehandles til geologiske profiler som illustreret på efterbehandlingsplanen, bilag B. Det forventes, at profilerne hovedsageligt vil bestå af aflejringer fra Fur Formationen (moler), som vil kunne "stå selv" i stejlt profil, uden at skride sammen. Profilerne etableres så stejle som muligt med en skrænthældning på mellem 1:1 og 1:2 svarende til hældningen på de nuværende profiler, som bortgraves. Dog vil der ikke blive gravet stejlere end 1:2 i den østlige del af området ud mod Skarrehagevej jf. figur 1. Profilerne vil hele vejen rundt blive etableret med en 4 meter bred bænk for hver 8-10 meter under terrænen, se illustration på bilag B. Hvis større partier af profilerne består af kvartære aflejringer efterbehandles med en hældning, hvor aflejringerne kan stå selv uden at skride sammen. Denne hældning vil være afhængig af, om det er sandede eller lerede aflejringer. Efterbehandlingen til geologiske profiler vil så at sige ske i takt med, at der indvindes – bænk for bænk, og der er derfor ikke behov for senere nedozning eller opbygning.

De geologiske profiler skal samtidig tjene som erstatning for det nuværende skræntområde, som bortgraves. På det nuværende profil er der siden den tidligere molerindvinding afsluttede udviklet overdrev, og det vil der med al sandsynlighed med tiden også udvikles på de nye geologiske profiler.

3.2. Gravens bund

Efterbehandling af molergravens bund sker ved, at overskudsjord fra molerindvindingen, dvs. de dele af moleret, der ikke er egnet som råstof, de kvartære aflejringer, der stedvis kan være indfoldet i moleret, samt den afgravede overjord lægges ud i bunden af graven med en overordnet hældning mod nord i delområde 1 og mod nordøst i delområde 2.

Med overjord og overskudsjord skabes et jævnt faldende terræn fra agerjorden syd for det ansøgte areal og ind i delområde 1 og videre over i delområde 2, se skitsering af overordnet terrænhældning i det efterbehandlede område på bilag B. Efter udjævning af bunden pålægges den afrømmede muld.

Mængden af overskudsjord og overjord kan variere meget inden for få meter. Det er som nævnt estimeret, at der forekommer ca. 150.000 m³ brydeværdig moler. Antages det, at der maksimalt graves til kote 3 meter betyder det, at der samlet set forekommer i størrelsesordenen 540.000 m³ fra terrænen til kote 3 meter. Der vil således være meget

overskudsjord til efterbehandling, hvilket betyder, at terrænet i bunden af graveområdet vil være sænket med i størrelsesordenen 5-15 meter i forhold til nuværende terræn.

Da mængden af overskudsjord og overjord er estimeret, er det ikke muligt at angive, nøjagtig hvilken kote den efterbehandlede bund af graven vil få. Illustrationen af terrænkoter på efterbehandlingsplanen, kortbilag B, er således omtrentlige og skal alene tjene det formål at illustrere, hvordan terrænet vil komme til at se ud samt tjene som grundlag for beregning af sikkerhedsstillelse.

3.3. Justering af efterbehandlingsplan for graveområdet syd for det ansøgte areal

Nærværende grave- og efterbehandlingsplan har den betydning, at efterbehandlingsplanen for det tilgrænsende graveområde mod syd, må justeres, idet skrænten i den vestlige del af de ansøgte areal bortgraves og dermed ikke vil stå tilbage som illustreret i efterbehandlingsplanen for det nuværende graveområde mod syd. Dertil kommer som nævnt, at det vil være mest hensigtsmæssigt at anvende en del af overjorden i delområde 1 til efterbehandling nord for Det Gule Hus. I den nuværende efterbehandlingsplan for området skal der tilføres overskudsjord fra den eksisterende grav til området nord for Det Gule Hus, og det er der i et vist omfang allerede gjort. Det vurderes at være et hensigtsmæssigt sted at foretage yderligere opfyldning med overskudsjord, idet der herved kan skabes et mere jævnt forløb af den sydvestvendte skrænt, og dermed et mere sammenhængende efterbehandlet landskab. Samtidig vil der på denne skrænt også kunne udvikles overdrev med tiden, idet der ikke udlægges muld her. Se skitsering af overordnet terrænhældning i det efterbehandlede område nord for Det Gule Hus på bilag B.

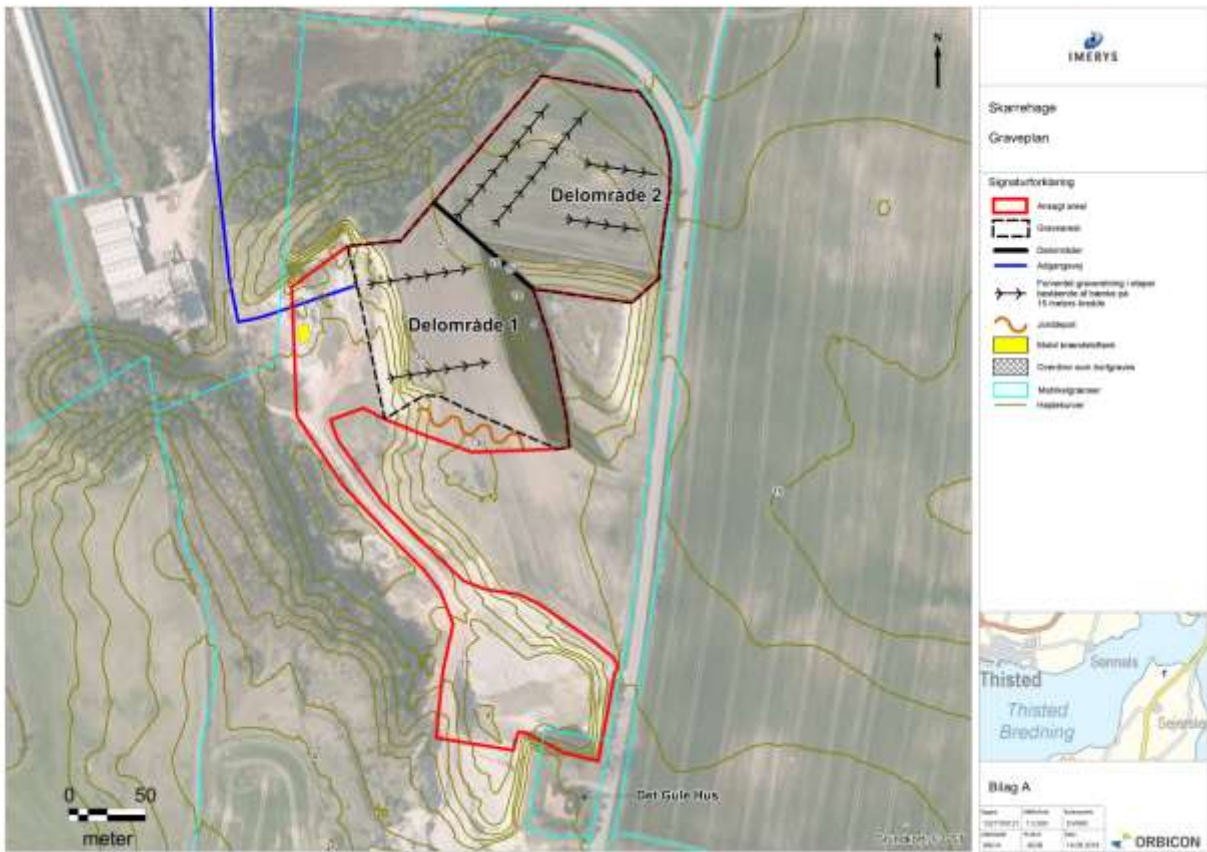
Figur 4 viser, at ombøjningen på det vestvendte profil mod det nordvendte profil ved Det Gule Hus ikke bliver berørt af efterbehandling. Den del af profilet, der ligger vest for den røde linje, bevares således urørt.

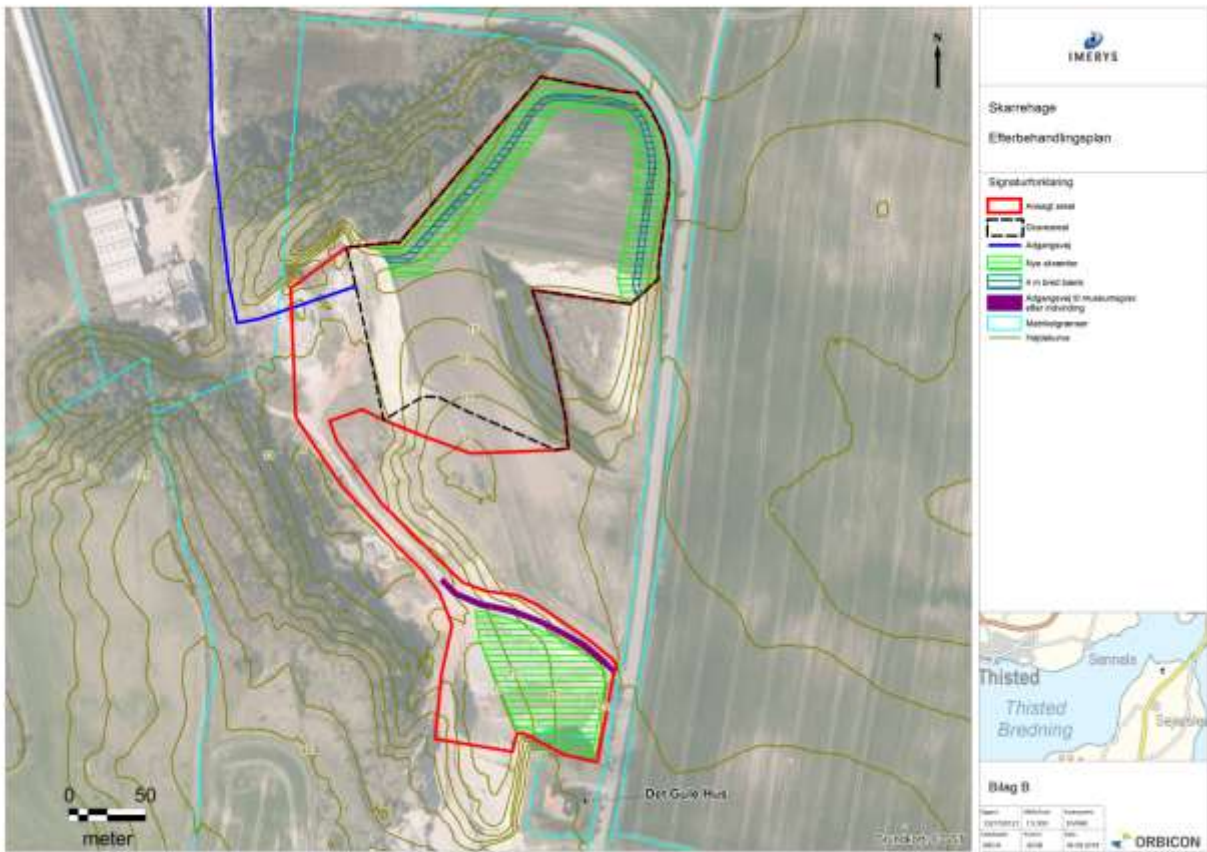

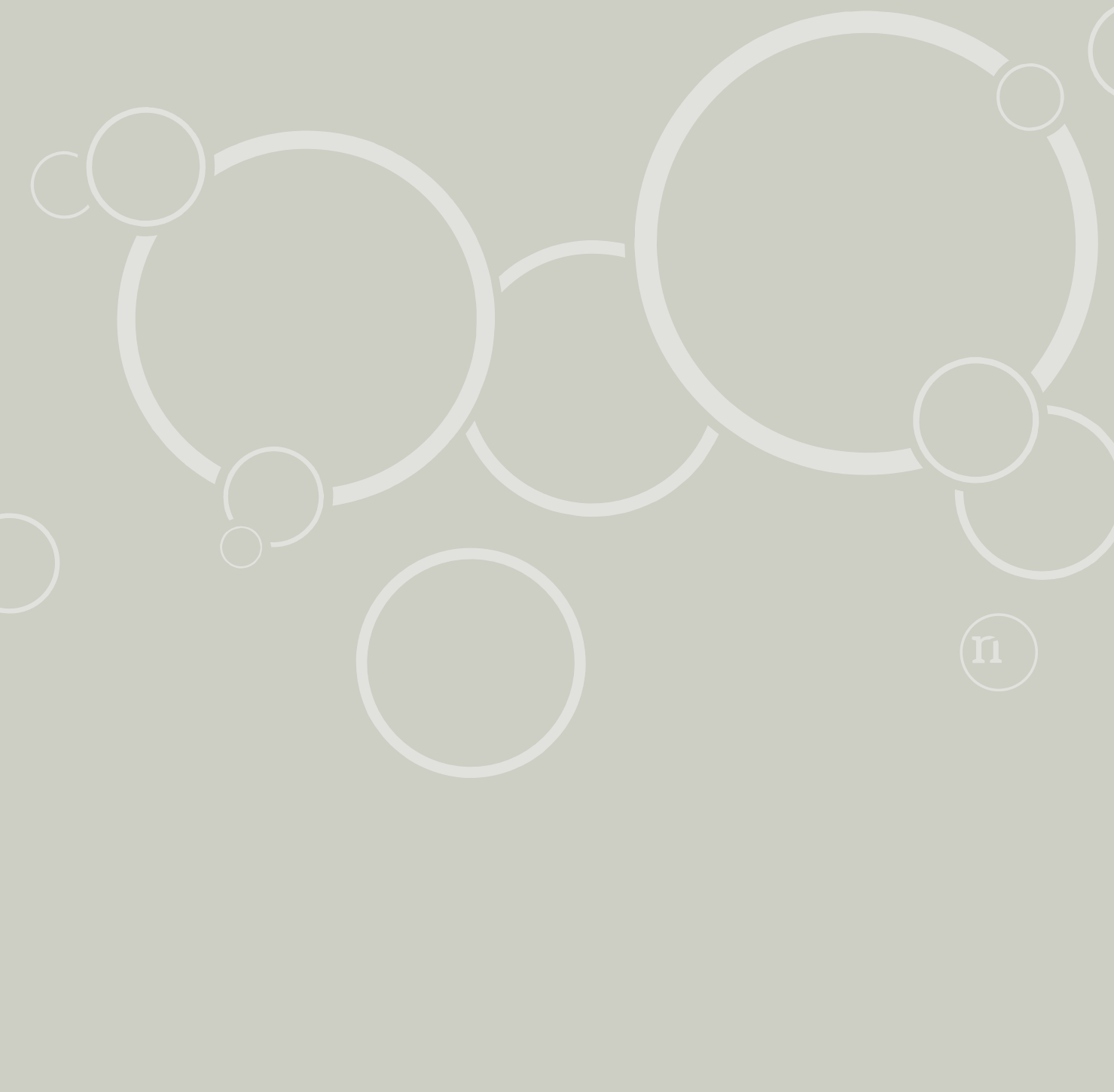
Figur 4. Foto taget fra nordvest mod sydøst visende den nordvendte skrænt ved Det Gule Hus. Rød streg markerer, at opfyldningen med overskudsjord ikke vil ske længere mod vest end det nøgne profil, der bøjer skarp mod syd. Foto: Imerys.

For at skabe adgang til det samlede udgravede område anlægges som en del af efterbehandlingen en intern vej på den nuværende adgangssti, således at museet og dets besøgende kan komme ned i det udgravede område, se bilag B. Vejadgang søges af museet, når det passer ind i museets planer, og etablering af adgangsvejen forudsætter, at museet opnår den nødvendige tilladelse til vejadgang.

Afslutning af efterbehandling i de dele af det nuværende graveområde, som ikke er indeholdt i denne ansøgning, forventes afsluttet med udgangen af 2019.

Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af moler

Regional Udvikling
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder